

Oleó cseh ágytoll!

3 kiló: új fosztott 9.80 K, jobb 12 K, fehér helypupa fosztott 18 K, 24 K, hóhér helypupa fosztott 30 K, 36 K. Szállítás portmentes, utánvétel, A kicserélés és visszavétel portmentes ellenében megengedtetik. 3494. Benedikt Sachsel, Lobes 60. Post Pilsen, Böhmen.

Kérje ingyen és bérmentve

nagy képes magyar árjegyzékem 3000-nél több ábrával órákról, arany és ezüstárúkról.

KONRAD JÁNOS

első órágyára Brüx 735. szám. (Csehszág.) Valódi ezüst remontoir óra K 7.60. Ujjezgett Adler Roskopf Anker Remontoir óra 7 K kettős fedéllel 10 korona 50 fillér. Kockázat kizárva! Becserélés megengedve vagy a pénz vissza.

Jól járó fekeleerdői óra

szépen faragott asztrófényben, megbihiható, jó szerkesztéssel, 3 évi irásbeli jótállással, fehér csomagtutókkal és számmal, 18 cm. magas, teljesen felszerelve, aranyozott súlyokkal **csak 2.80 korona.** Évente több mint 50,000 órat küldök szét m. t. vevőim legnagyobb megelégedésére. Ez az eddig egyedül álló szám legjobb bizonyítéka erőgém megbízhatóságának. Minden, még oly kis megbízást is a legnagyobb lelkiismeretességgel eszközölök. Székiúti utánvétellel.

KONRAD JÁNOS

órágyára Brüx 742. sz. (Csehszág.) Nagy képes magyar árjegyzékem 3000-nél több ábrával ingyen és bérmentve küldöm.

Amputáltak!

A Keleti-féle műlábak és műkezek a legjobbak és legköltsétesebbek!

A csont megsebesülése ki van zárva! Elegáns és könnyű járás! Több évi jótállás!!!

10956

Keleti J. orthopaediai műintézete jótállás és legolcsóbb gyári árak mellett készít:

Műlábakat és műkezeket a legköltsétesebb techn. kivitelben.

Ferdenőttek részére műfűzőket, egyenestartókat, járó és támgépeket stb. a chirurgia legmodernebb elvei szerint. Kévésebe vagyonosnak nagy árendemében részeseinek rokkantak és lábadozók számára gyári árak mellett, nagy választékban!

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld

KELETI J. orvosi műszergyár

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. szám,

VERSENY ÉBRESZTŐÓRA

amerikai rendszer, minden helyzetben jól jár, szolgálatképes jó minőségben, jó és pontos járásért 3 évi irásbeli jótállással, árja K 2.90, 3 darab K 8. — Éjjeli világító számlappal K 3.30, 3 darab K 9. — Kockázat kizárva! Becserélés megengedve, vagy a pénz vissza! Székiúdi utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése mellett.

KONRAD JÁNOS első órágyára Brüx 739. szám. (Csehszág.) Nagy képes magyar árjegyzékem 3000-nél több ábrával ingyen és bérmentve küldöm.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,

mely zsírtalan, ártalmatlan a rojtban szep. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer sepleők, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kitéések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak pártján és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni!

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő

Földes Kelemen gyógyszer. Arad.

Csak „SICULIA” névvel ellátott üvegek valódiak

A Málnási **„SICULIA”** forrás-víz

a sós savanyúvizek királya.

Sziklarétegeken átfutó ártézi-forrás. A gyomorgést rögtön megszünteti. Párralán étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gőge, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmait ellen. Korányi, Kéty, Nuriésán, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a Málnási Siculia forrást a kontinens legdusabb természetes alkalikus sós savanyúvizeinek minősítik. — Magyarországi forrást: **Brázay Kálmán** József-körút 37. BUDAPEST. TELEFON 59-46.

Kapható minden gyógyszerárban, drogu- és fűszerkereskedésben.

MATTONI-FÉLE

GISSHUBLER

TERMÉSZETES SAVANYÚ-KUT

RÉTHY BÉLA

GYÓGYSZERÉSZ

PEMETEFÜZÜKORKA

BÉKÉSCSABÁN

ÁRA 60 fillér.

30 napi megtekintésre,

Árjegyzékem feltételei szerint, tehát kockázat nélkül küldöm utánvétellel a 663. számú „Néphar” harmonikát, hogy mindenki annak fölülmúlhatatlanságáról meggyőződést szerezhesen. Ezen harmonikának nemcsak a billentyűk, de a mély hangok és légszelepek részére is szavatolt, eltorzítottan pergetőllal vannak, továbbá 10 billentyű, 2 register, dupla hangolás, 48 hang, 3 sor trombita, mahagoni színen felfűzve, fekete léczett színes színekkel.

kel. nikkeltet, dupla fuvóval, fémcsarkányokkal. Nagysága 31 x 15 cm. Darabja K 7.40 Magyar önképző-iskola minden harmonikához ingyen. Oleó és kisebb harmonikák a harmonika-játszás megtanulására főleg gyermekek részére K 2.50, 3.30, 3.80, 5.20, 5.80, finomabb harmonikák K 8.60, 9.50, 10.40, 11.40, 13.50, 14.30. Árjegyzékemből választhatók. Harmonikáimra nincsenek vámköltségek, mert minden darab csehszágai készítmény. Kérem ezt figyelembe venni. Nincsen kockázat! Becserélés megengedve, vagy a pénz vissza. Székiúdi utánvétellel az érczegegy hangszerek kivitelét ezéig által.

Konrad János Brüx 743. sz. (Csehszág.)

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával kívánatra ingyen és bérmentve.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszőr a

MELANOGENE

feke és barna színben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284

Ára 2 korona 80 fillér.

Budapesti forrást: **Török József** gyógyszer. Király-u. 12. — Andráss-út 29. Kapható minden gyógyszerárban.

HOPPA angol teint reguator.

Egészen új és biztos eljárás a szépség ápolására.

Törvényileg védve!!

„HOPPA”

angol teint P regulator.

Szeplőt, májfoltot, pattanást, mitesszt és minden arcztsz-tátlanságot bámulatos gyorsan eltüntet.

Puhítja, finomítja, védi, bársonysimává teszi az arczot és kezeket.

Ára utasítással K 2.50

„KOSMOS” vegyszeti és kozmetikai laboratórium, Győr.

Főraktár:

Kaiser Vilmos és Társa drogériája

GYŐR, Baross-ut 1/g.

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

Bruyéria pipák

elsőrendű gyártmány

valódi elpusztíthatatlan Bruyéria-fából

Sima pipafé, erősen meghajlított nedvtartóval, meggyászár, selyem csővel és szaru szopókával, körülbelül 21 cm. hosszú csak 1 kor. 50 fill.

Ugyanez, de faragott Bruyéria-féle K 4.60

Kellemes és száraz, ezért tiszta és utóérhetetlenül kellemes ízű dohányzás. A legnagyobb választékot dohányzó-szerekkel találhatják árjegyzékemben, melyet kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Megrendelhető:

KONRAD JÁNOS kivitelű háza által

Brüx, 746. sz. (Csehszág.)

Kérje saját érdekében gazdagon illusztrált 3000-nél több ábrával ellátott árjegyzékemet ingyen és bérmentve.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület

hatvanhetedik évi

rendes közgyűlését

1907. évi februárius hó 3-án d. e. 10 órakor fogja Budapesten, Pest vármegye székháza dísztermében (Városház-u.) megtartani. 10895

Tárgysorozat:

1. Jelentése az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak az 1906-ik évi üzlet eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és a tiszta jövedelem iránt.
3. A felügyelő-bizottság hét tagjának és a választmány két tagjának megválasztása, valamint az ezen választások folytán esetleg a választmányban megüresedő további helynek választás utján való betöltése (alapszabályok 36. és 44. §-a.)

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelemzetéssel hivatalnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1906. december 31-ig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap d. n. 5 órájáig az egyesített főpénztárnál még le nem járt szelvényeivel együtt letételt.

Budapest, 1907. január 11-én.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Toronyharang

ébresztő-óra

1-rendű minőség, 30 órák ütőszerezzettel és ébresztővel, erős hangú haranggal, simára fényezett gömbölyű kerettel, átmérője: 30 cm. üvegbeütés óralappal, 3 aranyozott súlytal, teljesen felszerelve. 3 évi irásbeli jótállással

csak korona 6.60 csak

II-rendű minőség K 5, éjjeli világító mutatólappal 60 fillérrel drágább. Kockázat kizárva! Becserélés megengedve, vagy a pénz vissza! — Székiúdi utánvétellel vagy az összeg előleges beküldése mellett

KONRAD JÁNOS

első órágyára Brüx, 740. sz. (Csehszág.)

Nagy képes magyar árjegyzék több mint 3000 ábrával kívánatra ingyen és bérmentve.

4. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ: HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JANUÁR 27.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadói hivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre	16 korona.	A „Világkronika”-val	Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
Félévre	8 korona.	negyedévenként 50 fillérrel	határozott viteldij is esatolandó.
Negyedévre	4 korona.	több.	

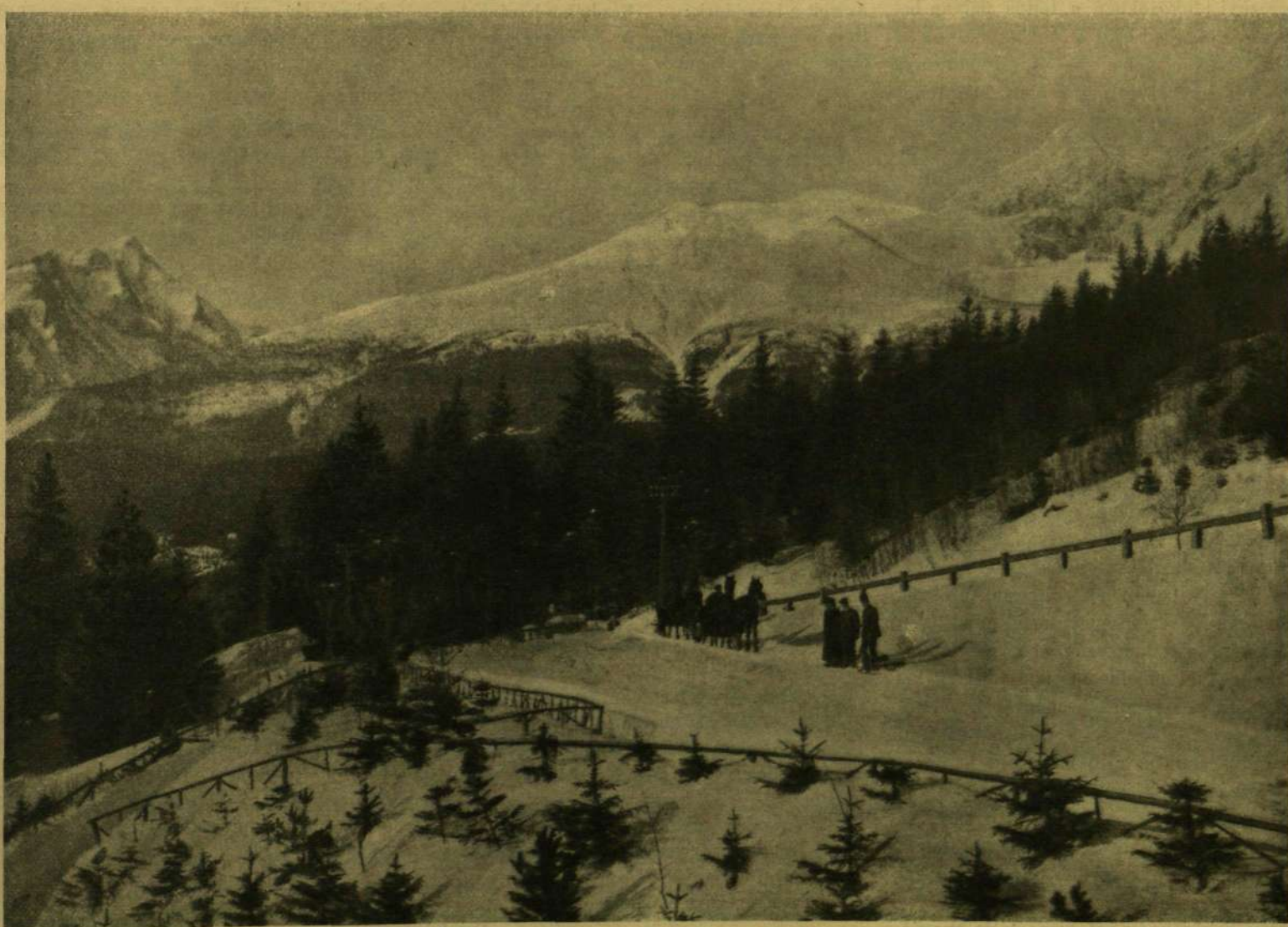
TÉL A TÁTRÁBAN.

Irta Rákosi Viktor.

MÉG A LEGALAPOSABB tátrai nyaraló is valószínűleg azt hiszi, hogy a Tátra télen egy kietlen hely, farkastanya, medvebarlang, melynek még a tájképet is kerüli minden teremtetett lélek. Ha aztán észibe jutna kedves Tátráját téli időben fölkeresni, ugyancsak elbámulna, hogy ott az irtózatot hómasszában milyen vidám fürdőélet folyik. Külföldön már hamarabb rájöttek arra mint nálunk, hogy az egészségre milyen nagyfontosságú dolog a magas hegyeken téli telepeket létesíteni, a hol a nagyvárosi emberek még ha egészségesek is, zavartalanul élhetnek a tél örömeinek és így szórakozva kipihenhetik magukat. Az pedig, hogy a tüdőbetegeket nem a Rivierára és Meránba küldik, hanem a glecserek közt épült szanatóriumokba: régi dolog. Azelőtt ha télen elutazott az ember, csak délfelé, ez volt a jelző. A meleg napsugár mindent meggyógyít. Ez volt a hit. S ez körülbelül igaz is, ellenben áll az is, hogy gyógyulás, pihenés, szórakozás a havasok hóvilágában ép úgy található, mint délen, de van egy nagy előnye a déli tartózkodás felett: a speciális téli sportüzés, melyhez foghatót a dél vidéke absolute nem nyújthat.

A magas Tátrának eddig két pontja van rendezve téli tartózkodásra. Tátrafired és Tátralomnic, s mind a kettőn oly élénk téli élet indult meg, hogy e tekintetben a jövőre nézvést a legvérmesebb reményekre nyújt kilátást.

Tátralomnic felé most az irányítja a magyar közönség figyelmét, hogy ott tartózkodik Izabella főherceggasszony egész családjával. A Tátralomniczi Palace Hotelban, melyet mintha a legelőkelőbb párisi boulevardról varázsoltak volna ide tündérkeznek, harminczhat szobát foglal el a főherceggasszony, családja és kísérete, s úgy a fenséges vendégek, mint a kíséretükhez tartozó előkelőségek a legnagyobb elra-

TÁTRA-LOMNICZ TÉLEN. — IZABELLA FŐHERCEGNŐ FÖLVÉTELE.

A TÁTRALOMNICZI KORCSOLYPÁLYÁRÓL. — Egy kis baleset.

Jolly Gyula fotója.

gadattással nyilatkoznak a Tátra téli szépségeiről, a rengeteg szórakozásról, a melyet nyújt a téli intézmények tökéletes berendezéséről.

A főhercegi család a sportok összes neveit erősen kultiválja. Legkedveltebb ezek közül a *Bobsleigh*, mely 2—5 személyre van építve, ép úgy kormányozható, mint az automobil és fékkel is el van látva. — A kisebbik szánt *Tobogán*-nak hívják, ezen egy vagy két ember szokott ülni és rendszeren lábbal kormányozzák. Az elsőnek népszerű neve *Bob*, a másinak *Tob*. Délután tíz órakor az összes szánokat egymás végibe akasztják és két lóval fölfontatják a Palais Hótel fölött emelkedő hegy tetejére, onnan van az indítás. A sportolók egymás után elfoglalják kijelölt helyüket a szánokon és öt-öt percnyi időközökben a lejtős pályán lerobognak a völgybe. Elöl a *bobok*, utánok a *lobok*. Ha sikos a pálya, az öt kilométernyi utat az ötös bobbal öt perc alatt meg lehet tenni. A főherceggasszony rendszeren úgy szokott bobozni, hogy a kis fiát, Albrecht főherceget maga elé, a legkisebbik leányát, Alice főhercegnőt maga mögé ülteti, legelőül a vezető, leghátul a fékező, mind a kettőnek gyakorlott sportembernek kell lenni.

A ki nem próbálta, annak fogalma sincs róla, micsoda élvezet ez a lezállás a mélységekbe a csillogó, recsegő, ropogó havon. Különösen élvezetesek, mert izgalmasak a pálya kanyarutai, a hol a vezető éles kommandó szavára a szánon ülők jobbra vagy balra hajolnak, még pedig jó erősen, mert különben kifordulnak! Ez a kifordulás nem olyan veszedelmes, dacára a sebes csuszamlásnak, mert a társaság alacsonyan ül s ha felfordul a szán, a két oldalt levő nagy hőtömegbe szeliden beleroppannak, gyorsan felkászolódnak és rohannak tovább. Maga a főhercegi család is keresztül ment ilyen kalandos utakon s ez nem csak nem rontotta el a kedvet, de sőt emelkedettebbé tette. A kis Albrecht főherceg rendszeren magyar nevelőjével, dr. Mészáros lelkészszel szokott szánkázni és nagy kedvét találja a hóban való hempergésben. Sokan a már ismert *szkivel*, a norvég fakorcsolyával próbálnak szerencsét, mások a jégpályán hódolnak a korcsolya sportnak, ismét mások lovas szánon nagyobb kirándulásokat tesznek.

Ha aztán a közönség jól kisportolta magát, siet haza a hidegtől kipirult ábrázattal és csil-

logó szemmel, bevezetésül az angol kényelemmel berendezett *Hallban* megiszik egy eszésteát, aztán leveti hócipőjét, sport dresszét, smokingot ölt és már készen várja a fényes vacsora és utána következik aztán a mély, becsületes alvás, a melyben Budapesten oly kevés része van a fáradt embernek. — Fel tehát a Tátrába!

APOSTOLOK.

(Hír a falunkból.)

Pesti urak jártak	A jogot ráhagytuk.
A mi kis falunkba'	De mikor azt mondták,
Gyűlést is tartottak	Hogy hazát szeretni
Nagy mulatságunkra.	Szegénynek bolondság,
Kezdete és vége	S bántani, gyalázni
Az volt a beszédnek:	Kezdték a hazánkat:
Hogy a népek jog kell,	Az egész gyűlésben
Hogy 'jogot a népek!'	Nagy riadal támadt.

Nem tudni, hogy támadt?
Nem tudni, ki kezdte?
Főriadt egy nóta,
Az, hogy 'aszt üzentek'.
S szomorú vége lett
Az apostolságnak...
— Most is szaladnak tán,
Ha még meg nem álltak!

Szabolcska Mihály.

HEGYEK KÖZT.

Hegyek közt jártam. Tar kövek között.
Kopár sziklát kis patak öntözött.
Futott s elbújt a föld alá, — hova?
Tán napvilágot nem lát már soha.

Amott a völgyben szendergett a tó,
Ezüst fűzek meséit hallgató,
Oly szép lehetett e tündérrege!
A tó gyönyörtől reszketett bele.

Ó hogy szeretnék lenni az a tó!
A zsongó nád meséit hallgató.
Lápróság kelyhét kibontogató,
Csillagos égre visszarágyogó...

Vagyok kövek közt esztétó patak,
Mely nagy folyamám soha sem dagad.
Fut, fut, hánycódik s a vadonba vész,
És nyomtalan és búsan elenyész...

Sas Ede.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

De ezt a feltörekvő ellenséges indulatot hirtelen legyűrte a kíváncsiság (asszonyánál ez az erősebb érzés). Vajjon mit akarhat itt Bubenik? Erőt vett magán s még szinte nyájasan fogadta köszönését.

— Isten hozta. Hagyja el csak. (Bubenik t. i. keze után nyúlt, hogy megcsókolja.) Mi jót hozott nekünk?

Mialatt Bubenik előadta a beteg sertés dolgát és a mindenható gyökerekből kért, a kapitány néked kapott tovább tapogatózni a kulesárné által hozott hír tárgyában. Ez volt most rájuk nézve a legizgalmasabb kérdés. A kulesárné kisírt szeméi, melyek olyan vörösek voltak, mint egy öreg nyúlé, eléggé mutatták, hogy a faluban szállingó pletykát a vasfűró pesti emberről, az ő fantáziájuk és kombináló tehetségük veszedelmes irányban egészítette ki. A mi a falusi parasztnak előtt csak egy érthetetlen furcsaság volt, az a két főköte-ör szemében nagyon is reális alakot látszott ölteni. Mindamellet nincsen kizárva, hogy az egész csak üres pletyka. Talán egy órát hozott magával Kopereczky, a ki a kastély óráit megjavítja, vagy egy zongora-hanglót, vagy Isten tudja, kit. Bubenik azonban bizonyosan tud valamit felőle s ezt most igazi mulatság lesz kiszéni fortélylával és keresztkérdésekkel s meglehet, letörpül üres ostobasággá az egész vészír, vagy pedig megerősödik a gyanujuk s képessé teszi őket, hogy valamihez kezdjenek.

— Hát a gyökerekből? Adok, már hogynem adnék, — mosolygott a kapitány. — Bubeniknek még az utolsót is. De üljön le addig is, míg előkeresem és beszéljen nekünk valamit.

— Nem igen érek rá, esőkörom a kezeit, mert megjött ma az úr és rozskedvű, mint a pulykakakas. Ha csak egy percig nem vagyok ott, már dühöng, ha meg ott vagyok, rajtam tölti a haragját mindenért. Ma, a miért a kos, mely mindég ott settenkedik körül, valahogy a lábára hágtott, épen a tyúkszemére, engem pofozott fel, de úgy, hogy még most is szikrázik a bal szemem.

— Bizony nem szépen bánnak magával, kedves Bubenik. — sajnálkozott a kapitány. — másutt a helyét is megfűjnek az ilyen embernek, — tette hozzá, a vén Marcellához intézve a szavait.

Bubeniknek nem volt erre válasza, csak egy mély, fájdalmas sóhaj röpített el a melléből, de ez is csak kivett esáleték volt. Rászállt a kapitány, mint a légy a beczukozott légypapírosra. A mint a mindenható gyökereket kereste az almáriomban, egyszersmind megtalált ott egy félig telt boros palackot és egy tányér tepertős pogácsát, a mit az asztalra tett, megtöltve a borból egy pohárral.

— No, ugyan kóstolja meg, mit szól hozzá? Bubenik a szájába vett belőle néhány csöppet, folytatta, csámcsogtatta a nyelvén.

— Döfi, — szölt, a fejét is ingatván hozzá, miközben behuntya apró szeméit és felhajtotta a poharat egészen. — Héha! — kiáltott fel, jelölül, hogy nagyszerű bor.

— A váci kanonok rokonom küldte, — dicsékedett a kapitány és megint töltött. — No, még egygyel!

— Bubenik! — kiáltott fel vibráló hangon a kapitány. — Rettenetes dolog készül. Az éjjel a kastélyban fel fogják törni a kékszobai vasládát és kiveszik belőle a fekete gyöngyöket.

— Úgy hát megjött az úr? — ereszkedett be a sötét mélységekbe nagy óvatosan a kapitány. — Egyedül jött?

— Nem bíz az. Valami kupczihért hozott magával.

— Miféle fajtajút? Talán valami kártyapajtást?

Bubenik a fejét rázta.

— Nem úr az illető, inkább valami mesterember, úgy tudom, úgy vettem ki, a mint titokban érkekeznek, mert előttem is titkolóznak, de nekem is van eszem, és végre is... szó ide, szó oda, nem azért mondom, hogy egy vagy más, de (zavartan nézett szét az ajtó felé, aztán a két feszülten figyelő hölgyön jártatta végig bambának átalakult tekintetét), de izé... mit is akarom csak mondani... no hát nem kóser ember.

A kapitány megint töltött a poharába.

— Igéyk meg, Bubenik, no még egy kicsikét.

Bubenik megtörölgette a homlokát és ki-gombolt a mellényén két gombot.

— Nem, nem, már elég lesz.

— Ejh, ezt a gyűszűnyit, a mi még a palackban van, nem érdemes már eltenni.

Bubeniket meggyőzte ez az érvelés.

— Hallom, — kezdé a nyugalmazott kulesárné az ő éneklő, kenetes hangján, — hogy most sok pénze van az új *fispánnak*. (Fispán halesontot jelent tótul; a két hölgy így csúfolta új állása óta egymás közt Kopereczkyt.)

— Ki mondja azt? — röhögött Bubenik. — Volt, nincs. A kocsis beszélte, hogy a kártyában derekasan megkefélték Trencsénben az urak a múlt éjjel; azt mondja, egy fityingje se maradt.

A két hölgy sötétlen nézett össze, mintha mondanák: «Jól kombináltunk.»

— Pedig most sok aprópénzre lesz szüksége az installációnál. — vélte a kapitány. — Kiváncsi vagyok, hol veszi?

Bubenik vállalt vont.

— Nem kell félni az ördögöt, hogy hol talál rosz lelket.

— Hát azt gondolja, hogy valami görbe úton szerezh pénzt?

Bubenik szabadkozott, hogy ő nem gondol semmit, oh, a világot sem, ő csak azt tudja, hogy terem pénz. — mert hát no — és hamiskásan hunyorított a szemével, majd igyekezett a beszédét átfordítani más egyébre; hogy volt-e a tekintetes asszonyknak sok almája a kertben? «A mienk ferges volt az idén, — hadarta, — körte pedig épenséggel nem termett.»

— Az ördög vigye a maguk körtejét, — szölte el magát lázas türelmetlenséggel a kapitány. — arról beszéljen nekünk inkább: kicsoda, micsoda az az ember, a kit magával hozott és mit akar itt?

— Semmit se hallottam, — felelte Bubenik tartózkodva, — csak azt, hogy reggel visszautazik. Én is elkísérem Trencsénig. De én majd csak a Szedres pusztán csatlakozom hozzá. Még ma este valami levéllel küld uram az ispánhoz és meg van hagyva, hogy ott maradjak éjjelre. Nem értem, miért kívánja az úr mindenáron, hogy ott háljak, mikor nélkülem ügyszólván se levethőzni, se felöltözködni nem tud.

— Hát én értem, — mondá páthosszal a kapitány és arca szederjes színt váltott. — Magát el akarják távolítani! Mert büntény készül a kastélyban, érti-e? És nem akarnak tanut hozzá.

— Büntény? — dadogta Bubenik, és a szeméi megüvegesedve meredett a kapitányára.

— Bubenik! — kiáltott fel vibráló hangon a kapitány. — Rettenetes dolog készül. Az éjjel a kastélyban fel fogják törni a kékszobai vasládát és kiveszik belőle a fekete gyöngyöket.

Az a pesti ember töri fel, az ért hozzá, és magát azért küldik el a pusztára.

Bubenik a fejére ütött, mintha csak most eszmélne.

— Hogy a gyöngyöket... hogy kiveszik, fel-török a vasládát? — dadogta mint a felrázott holdkóros.

— Mi lesz velem? — tördelte a kezeit Mutnyánszky Marcella.

A kapitány mintegy kimerülve a szörnyű esemény előtárása által, egy nagy karosszékre rogyott s arcát kezeibe temetve sopánkodott:

— Meglop minket. Kiveszi a szájunkból azt az utolsó kenyérkét. Hát van Isten, Marcella? Oh, szegény Orsolya néni, szegény Orsolya néni, volt miért gyűjtene e csodaszép gyöngyöket! Tudom, hogy megfordulsz a sírodban!

— De honnan tudja ezeket a tekintetes asszonyka? — hűledezett még egyre Bubenik.

— Honnan? Honnan? Tudom, mert tudom.

Mondjuk, hogy magától Orsolya nénitől tudom.

— Ki az az Orsolya néni?

— Az ősanánk, Bubenik, a ki Róbert Károly idejében élt, a ki a gyöngyöket gyűjtötte.

— Hát hány éves a méltóságos asszonyka? — csodálkozott Bubenik.

— Ejnye, maga szemtelen! — esett ki a sodrából a kapitány. — Asztalt tánczoltattunk és az asztalban megjelent az ő szelleme, az árulta el nekünk, hogy mi fog történni. Igaz-e, Marcella?

A vén szűz rábólintott a hirtelen előrántott hazugságra, Bubenik pedig ájtatosan vetett magára keresztet.

— Most értek hát én mindent, — eszmélkedett a komornyik. — Most lesznek előttem világosak némely elejtett szavak, melyeknek az értelmét félremagyaráztam... (Röstelkedve csóválta a fejét.) No már nagy birka vagyok. Ej, ej!

— E szerint mégis hallott valamit?

— Tetszik tudni, afféle félmondatokat, mikor meglepem őket beszélgetés közben a pesti emberrel s mikor hirtelen elhallgattak.

— Például? — kiáltá mind a két nő egyszerre.

— Hát például egy percre azt hittem, hogy fogorvos az idegen, mert az uram így szólt: «Csak egy kell, csak egy is elég volna», mire az idegen közbe vágott: «Eh, bolondság, ha már itt vagyok, vegyük ki mind a négyet.» Az uram erre azt kérdezte: «Nem jó volna betenni helyükbe hamisakat?» Mire ő megint azt felelte: «Minek? Olcsóbb a semmi.» Mondja már most a méltóságos asszonyka, nem azt kellett-e hinnem, hogy a báró úrnak négy rosz foga van, de csak egyet akar kihuzatni, a fogmester pedig arra kapacizálja, hogy ki kell húzni mind a négyet és ne tetessen helyükbe hamisakat, mert olcsóbb a semmi?

Az asszonyok majdnem sírva fakadtak e leleplezésre. Oh, hiszen ez teljesen világos! Neki-estek szellemi ollóikkal, mint egy eleikbe terített szövetdarabnak, fölcsabták, izekre szedték, megkértázták, kigömbösfüzték, aztán megint összefezérelték, minél fogva a következőleg nézett ki: Kopereczkynek csak egy gyöngyre van szüksége ez idő szerint, de a vasfűró ember ki akarja venni mind a négyet. Kopereczky bele is megy ebbe, de fölveti a kérdést, nem kellene-e hamis gyöngyökkel pótolni a törvénytelenül kicseket? Mert Kopereczky gyáva és fél, hogy a főköte-örök megszimatolják a dolgot, meg fogják akarni nézni a gyöngyöket és nem találván ott, bajt csinálnak, a vasfűró mester ennek ellenében figyelmezteti, hogy legjobban, ha már semmi sem lesz a ládában, mert a hamis gyöngyök után még azon túl is fizetnie kellene a főköte-örök, holott a semmi teljesen meg-

szünteti a kulesárné és a kapitány néni díjazását, a semmi tehát olcsóbb. Igaza van az imposztornak, hogy a menydörgös istennyi őrön bele, még naplemente előtt!

Bubenik azonban már nem várta be ezt a fejtegetést, neki sürgős dolga van, már ezért is kikap otthon; ajánlotta magát s hazament, — a nélkül, hogy a mindenható gyökerekből vitt volna. A két asszony annyira elmerült a szönyegen levő kérdésbe, hogy voltaképpen észre se vette a Bubenik távozását, még kevésbé azt, hogy a gyökereket elfelejtette.

A kapitány néni lihegett a haragtól s rikácsoló hangon tört ki:

— No, Marcella, hát már most mit csinálunk ezekkel a tolvajokkal? Ne pityereg nekem itt, hanem beszélj!

— Mit gondol a báróné?

— Azt gondolom, hogy odamegyek és összetöröm a gazembert, így ni.

S ezzel megfogta az ibriket az asztalról s a padlóhoz vágta, hogy ezer darabba tört össze.

A kulesárné ellenkező nézetet volt.

— Jézus Mária! Ne jöjjön olyan nagy indulatba, lelkem báróné, mert árt a drága egészségének és csak kárát valljuk, ha az első haragunkat követjük, tessék elhinni. Itt van mindjárt az ibrik és következik a többi kár... Mert ha odamegy a báróné a kastélyba és akármilyen patáliát csinál is, meglehet, megfélemlíti a fispánt, a míg ki nem teszszük a lábunkat, de mihelyt kiteszzük, csak megint beáll az a kérdés, hogy honnan vesz pénzt az installációhoz s bizony kiszedi a gyöngyöket, ha egyszer hozzá készült.

— Mit? Hogy kiszedi? Azt szeretném én látni. Nem félek én a magam igazában senki fiától, ha olyan szakálla van is, hogy a térdéig ér. Leülök a vasládára és ha én egyszer megkötöm magamat, el nem mozdulok onnan, ott ülök, ott alszom rajta éjjel-nappal, míg csak el nem takarodik innen a czinkosa, a pesti betörő. Hát mit csinálhatnak velem?

— Hm. Nem ér az semmit. Egyszer csak mégis megúnja a báróné, mert az embernek gyomra is van és a láda nem ad enni, mégis csak nem ülhet rajta örökké és mihelyt ott-hagyja, mindjárt szabad lesz a vásár. Én a magam részéről legokosabbnak tartanám, ha hagy-nók a bárót, tegyen, a mit akar. Viseljük magunkat úgy, mintha semmit se tudnánk, mert akkor ő is úgy fog viselkedni, mintha semmi se történt volna és fizeti az évjáradékainkat.

— No persze! Hallgassunk ugy-e, mint a siket dísznőz a rozszban? Nem. Soha!

— De nézze a báróné, a hamis gyöngyök nekünk tulajdonképpen csak annyit érnek, mint az igaziak.

— Nekem nem, — fortant fel kevélyen a kapitány, — mert engem nem csak a pénz köt a gyöngyökhöz, hanem a családi kegyelet. Én magam is Kopereczky vagyok, még pedig kétszer Kopereczky, a férjem után is. Nekem a szívem is fáj. Aztán meg hiszen hallotta, hogy talán nem is fogják helyettesíteni a gyöngyöket semmivel.

— Mindegy, csak soha ne nézzünk bele a ládába. Sőt ez lesz a nyugodalom, mert soha többé nem fog minket zaklatni. Még kevésbé fogja beszüntetni az évjáradékot, mert akkor be kellene vallania, hogy feltörette a ládát, — a mi egyenesen kriminális ügy.

— Úgy ám, de az emberek halandók, hátha elviszi az ördög, — ellenvété a kapitány, — és bár csak vinné már, akkor a hagyatéki leltárnál külső a láda üres volta s magától szűnik meg a mi járadékunk. Nem ért maga ezekhez a dolgokhoz. Képzelmé el csak a mi helyzetünket

TÁTRALOMNIZ. — Jelfy Gyula fényképe.

galamboskám Marczelka, hogy fogja az magát kivenni az Isten előtt, ha mi, a kik eddig mindenképen átkoztuk Kopereczky Izraelt, most egyszerre imádkozni kezdünk az életéért. Nem, én nem kompromittálom magamat.

A kulcsárné kedvetlenül esapta le kötését kosarába, épen felelni akart, midőn kopogtatás hallatszott az ajtón és újra belépett Bubenik, nagy vigyorgással, hogy itt felejtette a gyökeret.

— Az a bor megbolondított egy kiesit. De talán roszkor is jöttem...

— Nem épen, de... dehogy, — hebegte a kapitányné, oly zavartan, hogy csak megerősítette azt, a mit tagadott.

— Hiszen tudom én... és már megyek is... Természetes az, kérem alásan, hogy ilyenkor, veszedelem idején, a kiket illet, megbeszéljék a dolgaikat. Bocsanatot kérek, hogy visszazalad-

tam és zavarom. Mert tudom én, hogy zavarom. Hiszen van nekem szívem (és itt egészen érzékenyült Bubenik) és ha tudnék segíteni, a lelkemet is kitenném. És hát, hopp, (a feltalálók hirtelen örömevel petyegette meg ujjait) tudnék is valamit, ha a méltóságos asszonykának négy-szemközt mondhatnám meg.

A kapitányné kikísérte Bubenikot a pitvarba, hol az óvatosan körülnézett, mintegy megjádván egy lugzókádnak a folytonos csöpögésétől, mintha azt hajtáná valaki: «poty, poty» (a mi annyit jelent tótul: gyere, gyere). Meggyőződve, hogy nem emberi hang, egész közel hajolt a kapitányné sárga arcához, úgy hogy az finom orrával kiérezte a szájából kiáradó pálinkaszagot, a mi roppant csodálkozásba ejtette, mert hiszen Bubenik bort ivott (ha csak azóta nem volt a kocsmában), de mindez csak sokkal később jutott eszébe, mert most kizáró-

lag az foglalkoztatta, a mit Bubenik megszolgált.

— Én ismerem otthon a helyzetet s adok egy jó tanácsot a méltóságos asszonynak, de soha senkinek se tessék megmondani a kútforrást.

— Hogy gondol olyat, kedves Bubenik, az Isten szerelméért?

— Tessék oda menni az uramhoz és felajánlani önként egy gyöngynek a kiadását, biztosítom, hogy megelégszik vele és rögtön elküldi a pesti embert.

— Azt gondolja? — dűnnyögte a kapitányné, hálás szempislogással.

— Jót állok a fejemmel. Mert a báró gyáva elkövetni a merényletet, csak a kényszer viszi rá. Hisz azért izgatott egész nap, mert fél. A három gyöngy e szerint megmarad s ha a prágai örökséget átveszi, a mi kis idő kérdése, annyi pénze lesz, mint a polyva; idők végéig

IZABELLA FÖHERCEGASSZONY GYERMEKEIVEL TÁTRALOMNIZON. — Jelfy Gyula fényképe.

(Jobbról balra: Izabella főhercegnő, Albrecht főherceg, a főhercegasszony, Alice, Gabriella és Henrietta főhercegnők.)

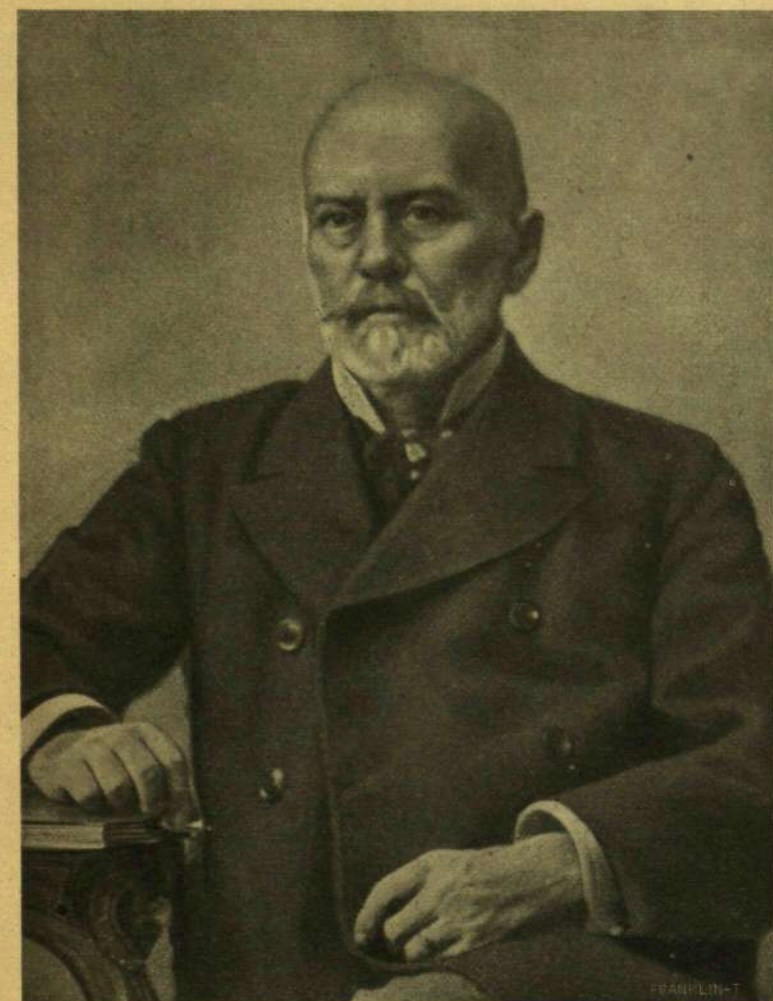
A TÁTRALOMNIZI REFORMÁTUS ÉS KATHOLIKUS TEMPLOM. Izabella főhercegnő fényképfelvétele

TÉLI ÉLET A TÁTRÁBAN.

A FÖHERCEGEI CSALÁDOT FELVONTATJÁK A SZÁNOKKAL A HEGYRE. — Izabella főhercegnő felvétele.

TÉLI ÉLET A TÁTRÁBAN.

BERNÁTH DEZSŐ.

David Jenglepa.

nem szorúl rá a megmaradt három gyöngyre. Különbözik nem szoltam semmit, nem tudok semmit. Csokolom a kezeit, méltóságos asszonyka!

Így történt aztán, hogy estefelé, midőn Koperceky épen a kis Kopercekyvel játszadozik a felesége szobájában, jelentették neki, hogy a kapitányné és a kulcsárné várják a nagy teremben.

Szive nagyot dobbant. Szepege, rossz sejtelmek közt ment ki, gondolván, hogy Bubenik már megbolygatta a két hölgyet és most itt szörnyű jelenetek lesznek; de mennyire elbámult, midőn nyugodt arcokkal találta magát szemben. A kulcsárné pláne kezét akart csokolni, a kapitányné pedig ekképen kezdé:

— Kedves Izrael öcsém! Tudjuk, hogy neked most sok költségled lesz új állásodban, melyben reméljük, fényt fogsz deríteni családodra. Azt gondoltuk, hogy dícsőült jó anyád szellemében cselekszünk, ha magunk jövőnk ide megkérdeznünk, nem kívánsz-e nyúlni a gyöngyökhöz?

Koperceky azt hitte, hogy vagy ő bolondult meg, vagy a kapitányné, vagy pedig valami bohókás álom újí vele a játékaikat.

(Folytatása következik.)

BERNÁTH DEZSŐ.

1841—1907.

A közelmúlt világ politikusi kétfélek voltak: olyanok, a kik szegényen kezdtek és gazdagon végeztek, — viszont olyanok, a kik megfordítva, gazdagon kezdtek és szegényen végeztek.

Ezekhez az utóbbiakhoz tartozik Bernáth Dezső, a ki most kerül haza őseihez az ung-tarnóci kriptába.

Életének legnagyobb része a nyilvánosság lámpái előtt futott le, a nélkül, hogy e lámpák fényéből sok esett volna rá. Nagy epizódok, frappáns fordulatok nincsenek pályájában. Alig akad valami följegyezni való. Atyja, az unghi főispán s az 1868-iki korelnök, Bernáth Zsigmond, nagy gondallal neveltette; miután jogi tanulmányait itthon elvégezte, az utrechti és oxfordi egyetemekre is kiküldte, a hol — mint

ő szokta mondani, — «én voltam a legrutább diák.»

Annaira objektív volt, hogy minduntalan ő maga hivatkozott nem előnyös külsejére, a miben mindössze annyi az igazság, hogy a termete zömök volt, a feje túlságosan nagy, arca széles, lapos, és abban két ropant nagy lelkes, szürke szem világolt. Mindamellett egészen véve inkább rokonszenvet és bizalmat keltett külseje, mintsem visszaszító hatást.

De hogy szép nem volt, ez még az oxfordi egyetemnél is többet ért neki, mert a helyett, hogy — a mint telt a háztól — négylovas fogaton járta volna az unghi leányos házakat, udvarolni és legyeskedni, elmerült az önképzésnek mindenféle nemeibe, a régi klasszikusokba, a régi világ asz-szonyaihoz fordult, mondjuk a szép Kleopátrához, a kinek az életét később meg is írta. Előkelő úri léte bement a királyi táblához tanácsjegyzőnek, majd 1867-ben a miniszteriumba fogalmazónak, míg végre 1876-ban képviselőnek választotta meg a nagykaposi kerület.

A mennyire javára szolgált önképzésének az, hogy nem volt szép férfi, ép oly hátrányára esett ki viszont képviselői pályájának az, hogy annyira képzett volt. Oly sok mindenfelét megtanult, hogy már annak a tudatára is rájött, mily sok olyan van még, a mit nem tud — s ez bizonyos nemes szerénységgel töltötte el a parlament porondján, a hol leginkább két tulajdonsággal lehet nagyobb szerephez jutni; vagy a lángész mindenható szárnyaival, vagy a fölületesség vakmerőségével. De Bernáth Dezső nem volt sem lángész, sem fölületes.

Csendesen, szinte szándékosan kerülve a fel-tűnést, vegyült el az akkor igen distingvált mérsékelt ellenzék padjaiban. Csak igen ritkán szólalt fel s akkor is többnyire jelentéktelen tárgyakat választott ki, valamint beszédjeinek is oly igénytelen formát adott, a mi elárulta volna, ha igazi megfigyelők vannak a Házban, hogy ily egyszerű ruhába csak ritka becses és előkelő lélek szokott öltözködni. A mellett, a mit mondott, abban mindig nemes mag volt és fején talált a szöveget. Folyékonyan beszélt és nyugodtan, többnyire röviden, mert nem beszédet akart ő mondani, csak «felszólalt» s mindig csak olyankor, ha a vitához valami újjal vagy szükségességgel hozakodhatott elő. Rajta leginkább bizonyult be az a theoria, a mit e sorok írója, mint a Ház akkori krónikása állított fel, hogy az okos emberek arca megszépül, ha szónokolnak, míg ellenben az ostobák arcára kívül a kinlódás és rútakka teszi őket. Bernáth Dezső szép volt, mikor beszélt.

Pályájának leírását mivel folytassuk tovább? Nem tartkítja azt semmi színes esemény, mint más chablonos politikai pályafutásokat. Évszámok, a mikor azzá vagy ezzé lesz, rendjelek, melyeket akkor vagy ekkor kapott, méltóságok vagy sinecurák, a melyeket elért. Mindezekből sem nem kapott, sem nem ért el semmit. Ott ült hűségese, zajtalanul, üres zsebekkel és üres gomblyukkal a Sándor-utcai Házban évek során át képviselőségének utolsó napjain (a Bánffy-féle választáskor maradt ki) ép úgy, mint az első napon. Közben hűségese, lelkesen vett részt pártja küzdelmeiben, néha a saját útján is, mert a pennát se kezelte rosszul.

Neki magának voltaképen nincs életrajza, mert a párt története az ő története is, de mint a falevél, csak egy nyáron át azonos a törzsével... A kivívott diadal verőfénye már más új leveleket süt és aranyoz be.

De ő panasztalanul, finom lelkéhez méltó megadással vette a Házból való kimaradását s úgy eltudott tűnni az ismeretlen tömegben, hogy csak a halál akad rá folyó hó 14-én, 66 éves korában. Filozóf volt. Talán nem is bántotta, hogy nem választották meg. Hiszen az egyetlen titulusát, a mit a parlamenti pályán szerzett (s a mit a sarkóvára írhatnak), hogy «Apponyi intimusa», el nem vehették tőle s legfeljebb azzal a közbeszúrással módosult: «egy-kori» intimusa. Valóban legstilszerűbb volt az ő önzetlen életéhez, hogy semmi üresedés se maradt utána — még csak egy mandátum sem.

M. K.

EGY NAP OLYMPIÁBAN.

Dante panasza, hogy nincs nagyobb fájdalom, mint a nyomorban visszaemlékezni a boldog napokra, feltörekedik az emberben akkor is, midőn járva a hamu alól kiásott városban, a dícső hajdanna nyomait keresi fel s egy örökre visszahozhatatlan múlt fölött boldogan kesereg, s édes-bánatosan mereng el világszép templomok és paloták romjai fölött. Sirva borulhatna rá egy-egy sirató Niobe fehér vállára, melyről lehullott az elragadóan gyászos fő; vagy zokogva hajolna fölbe annak a rengeteg malomkőnek, mely talpa alatt a harmincznyolcz korinthusi oszlop egyikének. Ezeket nyugodott a Zeus temploma, vagy dobja volt az istenszülő anyák emlékére épült Metroon egyik pillérének.

Igenis: gyönyörűség andalogni háromezer esztendő hajdanban. De a gyönyörnek tövise van, mely mind mélyebbre nyomul bele a szívbe, a tudományvá neműsült földtúrás, az a titkokat világgá segítő kotrologia mentül több multat váltott jelenné. Megértjük belőle azt a legmagasbra vivő erőt és lendületet, mely maiglan ad szárnyat annak, kinek lelkét megihleté a művészet, hogy fájdalmas örömben foganjon meg benne a gondolat és vonalak zengésével áldozzon az örök szépségnek.

Hej! Ha Flammion nyomán jól fölfegyverkezett szemmel nézhetnék le ebben a pillanatban valamelyik csillagról erre a mi földünkre, a hová csak háromezer év alatt ér el a fény sugar: ott látnánk Praxiteleszt, a mint faragja Hermest, az ő, új és legújabb világ legtekélyesebb szobornívét. S nézi a mester munkáját jó Pausanias is, az akkori Görögország hűségese Baedekerje, hogy minden utas földjének és minden jövevénynek figyelmét ráterelje a nagy képfaragó műhelyére, mely ott áll balra, a trójai hősök szoborsorán túl a déli bástyafal tövében, mialatt a szicíliai gyarmatokból felgyülemlő görög ifjak a hellásbeliekkel együtt sorakoznak a Propylaion vagy a Stadion mögött ünnepi versengésre. Csak az asszonyokat és hajadonokat nem látnám ott, mert hogy ezeket a rendezőség kizárja a nézőtérből, nehogy bünső gerjedelemben forrjon fel a vérök az izmos, karcu legények láttán. A mely óvó intézkedésre nem gondolt a budapesti Városligetben az a birkózási bizottság, melynek ellenőrzése mellett gurták-dagasztották, öklelték-fojtogatták egymást Lurich és Cyclop, meg a többi Harhárszky és Barmovics, meg karzaton és páholyban parázna kívánságtól gyúlt ki sok hölgynek arca.

Mi mindent látnék én onnan a magasból a maga eleven valójában, a minek itt csak morzsát jut szemlélnem! Te tudod, te vagy a megmondhatója, oh te egy igaz Isten: mekkora veszteség, hogy elomlott ez a dícső pogány világ! Járom pusztá tereit, s ime új életre szökken amott a Gymnasion a Kladeosz partján, emitt a Prytaneion, túl rajta Herodes Atticus Exedrája, mellette a kincsesházak csoportja, továbbad a kerek Philippeion. Vadon nőtt néricszírvarigók s két lilomok sűrű szőnyegében a Zeus-templom törmelékei, ledől stenszobrok tönkjek. Szemben a Krónosz-halma, melynek tölgyesén át viszen az út Arkádiába. És körül illatát szórja a zsálya, egy lombos fügefá tetejében fekete rigó furulyáz, vadmehe döngve nyílal el mellette s egy most kipatant kankalin kelyhébe buvik. Fölöttem már-már a violaszinbe hajló ég sátorából tündöklő nyíllal lövellő Phoebos. Az ösör lelke csapong körültem, s édes mámorban zibibad el agyam.

De mert nem lakom azon a magas csillagon: háromezer évvel később, orromon hitvány czvikkerrel, szívdobogva nyitok be, oh mester, a te

műhelyedbe és taposom azt a talajt, melyen te állottál, oh Praxitelesz! Vissza-visszalépve, kezdeni a fakalapáccsal, s a finom csiszoló vésővel, nézed munkádat, míg szóvalan növények összefogózza jártatják rajta csodáló szemőket, hátul pedig bivalyok vontatják a Párosz bányából fejtett új márványtömböt. Lapja, szélei csillámlanak a napfényben, s hogy a korszolán lecsuszatják a földre, egy-egy elpattanó szilánkjá szikrát szór. Lehajlok s egy ilyen forgácsot a zsebembe csuszatok. Évezredek óta hever ott, s meglehet: ép a mester kalapácsa ütötte le mint fölöslegest a Hermes csipejéből.

Ott ugrálunk körül-köre és istenek nyomait taposunk. Az alacsony bástyafal rovátkos gerincén áll egy angol kisasszony. Hiszen lenni volt akkor is szép leány nagy Görögországban bőven. Praxitelesz meg az ő növényekéi bizonyára számon is tartották a javát. De már ezen a missen különösen megvigasztalódtak volna. Haja bronz, arca elefántesont, szemé sötét, teste karcu, formás és fején a csucos sepy-kalap olyan mint a sisak. Nini, hiszen Praxitelesz szakasztott mását csinálta is már, midőn megalkotá sisakos, aranyfürtös, elefántesont arzu Miner-váját, a mely ott állott az Altisznak valamely oltára fölött. Miss Minerva vértje egy kitünően szabott Redfern-corsét, paizsa egy Kodak, mely-lével azonban nem védekezik, sőt támad, mert eleveneket és holtakat orozva fotografál le vele. Ugy lengett ott, mint egy istenasszony, s a tavaszi nap déli hevétől kigyuló arca pogány-ságra térített volna akárhány buzgó keresztényt. Aztán hűvel felvonult a Krónionra, tán hogy a tölgyesnek zöld sátorában Arkádiába ránduljon, a honnan származott. Markomban egy csomó vadon nőtt kerti virágot szorítok. Utravalóul átnyujtanám neki bokréttamát, hadd legyen vele még bájosabb. Vagy tán, hogy az én virágaim szépüljenek meg tőle? Mert hogy nem tudok kodakolni! Most oda támasztanám arczképét az ő szépséges ösanyja mellé, a ki karjainak tönkjével bizonyára magához ölelné s édes gyermekéül ismerné el.

Még egyszer végig nézek ezen az elomlott világon: Istenek elpusztult hajlokán, versengő császárok, Tiberius és Nero porrá zúzódtott istállóin, viadorok tanyáján, s oltárok hült helyén. Lelkem kodakjába felfogom és elzárom képöket, hogy otthon, szobám csöndjében s a téli borongás termő homályán — az emlékezés sötétkamrájában — tartós életre hívjam.

Virággal és márványdarabokkal megrakodva indulok elfelé. S hogy leszögezett szemmel tekintek szét ezen az eltemetett dícsőségen: egy darab nyüzsgő élet ölik elem. Az arányok eltévesztésével egy legió fegyveresnek nézem azt a kigyózó vonalat, a mint dárdásan hőmpölyög alá a völgyön a folyó felé, pedig valójában nem hosszabb egy ölnél. Ernyőm hegyes végével megpiszkálom, s a lánczából vagy öt szemet kipördítek. Szent Herman Ottó, mely csodát látok! A kilódított három szem — legalább három egész kompánia — nagysebesen megfordul, a tovább rohanó hadoszlop után siet, a házaga visszailleszkedik, mint a hogy jó katonához illik. Hát egy hosszú-hosszu bucsujáró hernyó vala az én vitézlő seregem, a cnelhocamja processionea. Oda igyekezik, a hol régen a római fürdő terület el. Ime a derék állatvilág, mely nem csupán a hűségnek és szorgalomnak, de a fegyvereknek is szolgáltatta példáját.

A való életlőt megpezsdült szívem újból felsajog. A pótolhatatlan multnak fájdalma nehezedik rá megint, midőn a muzeumba nyitok. Boldog Németországnak volt 800,000 heverő márkája, hogy megépíttesse.

Csontszáraz és csigolyák százaiból róttá össze Cuvier az özönvíz előtt élt saurusok vázát, a mi csodálatra méltó munka. De nem áll el mögötte az a tudás, mely szanaszét, egymástól messze heverő csonka darabokat fűzött együvé. Így épül fel romjaiból előtünk Önomóosz és felesége Sziperopé, Zeüsznek «boldogságsszerző jobbján» az ifjú hős Pelopsz, s mellette a körülrajongott Hippodameia, a ki miatt annyi vitéz legényt lökött a tengerbe az ő szörnyű apja. Meg a kentaurok harca a Peirithóosz menyegzőjén, meg az elrablott lányok védekezése a rabló lovagok ellen! Az egyiknek szakállába úgy belemarkol az ölbe kapott szűz, hogy a kentaurnak elfintorodik bele a széles szája. És a többi. Határos ez a bámulatos összeszerkesztés a halottak feltá-

INDULÁS LEFELÉ, TÁTRALOMNICRÓL.

masztásával. Hogy vérbeli régész milyen gyönyöröcsökre eshetik, bizonyítja az a chersoni tanár, a ki leroskadván ennyi fenséges mult alatt, Alfeiősz vízi isten láttán sirva fakadt, s könnyeit elrejteti a Hermes-terembe vonult, a hol meg nekem szökkent könyű a szemembe, mivel hogy a nagyon szépet elbírni nagyon nehéz.

És ennyi édes rázkódás és lelki birkózás után elmordul bennünk az az éhes tömlő és enni kér. Szívdobogás után a gyomorkorgás. A fogadó hívó harangja ábrándítón esendül el a völgy felett. Gyerünk enni! Estebédünk menüje stilszerű volt. A levesbe hintett aprókását nyilván a romokból rostálták ki gondosan s a rákövetkező hal meg valamikor Poseidon vízi-hintója előtt lehetett a rudas; a pecsenyénk pedig dis-cosdobók bivalybőr-parittájából tellett. Borát sem az achai hegyen sajtolták, hanem tanult vevécséke szűrheték össze minden szőlőktől messze elrugaskodott fanyarságból. Am azért szűresőlgesseik! Ráemelem az italt a szép vöröshaju ladyre, a ki zajos híveivel megtérve Arkádiából, igyekezett az elmulasztott fogásokat handi-caphen utolérni. A mellette gubbasztó chersoni tanárka meg nagyokat pislogott feleje az ő nagy briliája mögül, akár a bagoly. Már most teljes volt az én mythologiai képem. Cheer miss Minerva! — vagy, hogy megmaradjak a görög hangulatban: evőé Pallas-Athéné!

Asztaltöntés, indulás.

— Achilles, zahlen!

Porzó.

RÉGI EMLÉKEIMBŐL.

Írta Horváth Janka.

Mint a zsörtölődő, kellemetlen asszony férje mindenütt talál gyönyörűséget, csak épen ott nem, — úgy volt a magyar nemzet az ötvenes s még a hatvanas években is. Az elnyomatástól megbenlült tehetetlenségében, mindent a külföldről remélt, és hitt a legeszevesettebb kombinációkban, nagy nyomorúságából hogy segíti ki török, francia, angol, amerikai, s Isten tudja kimin. A nép még a segítségünkre siető ázsiai magyarokat is várta, és sajtóságon érdekese voltak azok a Csaba monda körből s a török háborúk emlékeiből kombinált hírek, melyek a nép között szájról-szájra jártak.

Emlékszem, egy napon milyen örömmel szaladt a lakóházba kertészünk — az előtt honvédmester volt — lelkesülten kiáltozva: «Itt a segítség. Foly a csata, az ágyúzás tisztán hal-latszik a földön!»

Mind a kertbe siettünk, mi gyermekek a földre dobtuk magunkat s fűleltünk a földhöz lapulva; a felnőttek resteltek ugyanazt tenni, de nagy érdeklődéssel kérdezték: mit hallunk; közele-

dik-e vagy távolodik-e az ágyúzó? Persze mindenik másképen hallotta, csak abban értet-tünk egyet, hogy ágyúdörgést hallunk.

Pár nap múlva megbizonyosodott, hogy tölünk négy mérföld távolban nagy hadgyakorla-tot tartottak, ágyúzással.

Senki se hitte azokat a híreket, melyeket a hírlapok közöltek, — hisz azoknak nem szabad az igazat megírni. Csak azt hitték, a mi nem volt megírva, az az a mit a sorok között olvas-tak vagy képzelték, hogy a sorok közt van.

Falk Miksa írt a «Pesti Napló»-ban egy kül-földi tudósítást husvét táján 53 vagy 54-ben. A cikkbe bele volt szöve a fehér virágos zöld-mező, s a piros tojásokkal közelgő tavasz vá-rása. Ez elég volt, hogy reményeket keltsen, fontoskodva olvasták a cikket a hazafiak. Valami van a nagyvilági politikában, a mitől fel fog virulni a mi nemzeti színünk. Falk tudhatja, ő Bécsben lakik, ott még nincsenek úgy meg-hamisítva a külföldi hírek, mint nálunk, — ez volt a vidéki politikuskok véleménye.

A szövetségesek háborúja Oroszország ellen boldog reményeket keltett. Annál nagyobb volt a csalódás és meglepetés, mikor Ausztria az angol, francia, olasz szövetség mellett nyilatkozott. De erre is találtak vigasztalást. Lehetet-len, — mondták — hogy Oroszország boszula-tal hagyja Ausztria háládatlanságát, és várták az orosz-osztrák háborút, annak következmé-nyül az önálló magyar királyságot egy nagyher-czezzel trónján. Konstantin nagyherceget em-legették erre.

A nemzetek nagyrésze jónak talált volna bármilyen eszközt, hogy kiszabaduljon gyötrelmes helyzetéből s ránehezkedő gyűlölt szomszéd-jától.

A külföldről hazatérő embereket érdeklődés-sel vették körül. Ezekben az években kevesen utaztak külföldre. Utalván kellett, s azt nehéz volt kapni, a közlekedés rossz és drága volt: kivált Erdélyben, hol még a hatvanas években híre se volt a vasutnak, aztán valami nagy pénz-bőség se volt az ezer bajjal küzdő országban.

Erdély legismertebb külföldre utazó alakja Róza grófnő volt, — így nevezte őt mindenki. Jó barátja volt gróf Károlyi Györgynek s minden évben meglátogatta őt Párisban vagy Svájcban, ismerte az összes nevezetesebb szám-űzőket, művelt, eszes asszony volt és lelkes honleány. Első férje gróf Mikes Kelemen mint honvédezredes esett el Szeben ostrománál: — második férjétől különválva élt. Hogy az osztrák kormány gyanus szemmel nézte s gyakran megnehezítette utazásait, az idehaza csak emelte népszerűségét, mint érdekességét az, hogy egyik megtámadott részese volt az utolsó fiúleány pórnék.

Fiúleány pör. Ez talán magyarázatot kíván ma, mikor már kevesen ismerik az ősrégi, már megszüntetett székely törvényeket. A székely bir-tokosnak ha nem volt fia, a leánya fiúleány czi-

VISSZATÉRÉS A SZÁLLÓBA.

men örökölte külföldben csak férfiágra szálló birtokát és előnevét is, csak akkor, ha leánya sem volt, örökölték férfirokonai. Ha az egész család kihalt, örökölték a szomszédok; a kincstár soha, mert fegyverrel foglalt s nem adományozott birtok volt.

Róza grófnő atyja Mikó Miklós gróf, mint őszékely család ivadéka, hét növendék leányára hagyta négy falu, hét kastély és roppant erdőségekből álló birtokát, de a távoli rokon Mikó Imre gróf pörrel támadta meg a hagyatékot, azon az alapon, hogy a Mikó grófok birtoka nem székely birtok, hanem királyi adomány. Több mint negyven évig folyt a pör s Mikó Imre gróf egyetlen fiának halála s Róza grófnő anyagi tönkrementje után egyezséggel végződött.

Az erdélyi közönség e pörben is a Róza grófnő pártján állott, szemben Mikó Imre gróffal, kit akkor még gyakran neveztek muszkavezetőnek, arra czélozva, hogy aláírta az oroszokat behívó okmányt.

Kolozsvárt Róza grófnő nagy hatalom és orákulum volt, csak úgy lesték politikai kijelentéseit, annál is inkább, mert külföldről gyakran jöttek nagy urak, nevezetes emberek látogatására. Ezek közül kiváló érdeklődést keltett — közvetlen a francia olasz hadjárat előtt, egy csinos, művelt ember, ki pár hétig maradt Erdélyben, s mint Monsieur Lelant, a francia császár magántitkárát mutatta be Róza grófnő.

ALBRECHT FÖHERCEGE MAGYAR NEVELŐJÉVEL.

TÉLI ÉLET A TÁTRÁBAN.

A hol csak megfordult, mindenütt kitüntető szívesseggel látták Monsieur Lelant, s mindenütt beszéltek, hogy politikai kiküldetése van magától Napoleon császártól. Azt láttam, hogy Monsieur Lelant jól mulatott, s igen kellemesen érezte magát az öt ünneplő társaságban, de nem hiszem, hogy komoly kijelentéseket tett, legfeljebb ha orákulumszerű biztatásokat mondott, és megfigyelte a hangulatot, a mely pár hónap múlva tömegesen vitte a magyar ifjúságot Garibaldi zászlója alá.

A garibaldistákkal megsaporodván a külföldön levő magyarok száma, Róza grófnő még több levelet és üzenetet vitt és hozott és meg kell adni, hogy ügyessége a rendőrség kutató szeméit kikerülni és diszkrecziója páratlan volt. Sok remény és készülődés közt igen kellemetlenül lepte meg a külföldben reménykedő magyar hazafiakat a villafrancai békekötés, hol még említés se történt Magyarországról és alkotmányáról.

Mind többen kezdték hangoztatni, hogy idegen népek segítségével való bizakodás helyett, jó lesz magunknak bajaink orvoslása után látni, de azért a nemzet nagy része előtt még mindig népszerű maradt a külföldre reménykedés a minnek legfeltűnőbb bizonyossága, hogy az első újabb alkotmányos próbálkozásnál alig volt megye, hol a megyei bizottmányba be nem választották Napoleon császárt és Garibaldit. Furecsa,

ÖTÖS SZÁNON. (A vezető mögött ül Isabella főhercegnő.)

naiv dolog volt így egy sorba helyezni e két hires embert.

Erdélyben teljesen lehangolt minden reménykedést a külföldi segítségbe a porosz-osztrák háború azon hire, hogy a külföldi magyar légio Románia felől román segítséggel fogja megtámadni az osztrákokat. Erdélyben még nagyon is eleven volt a 48—49. évek borzalmas eseményeinek emlékezete. A Romániából való betörést az erdélyi románok saját érdekekben fogják magyarázni, s a közöttük lakó magyar birtokosság — legalább ideig-óráig — ugyan azon borzalmasságoknak lesz kiszolgáltatva. Ilyen áron nem kell külföldi segítség — mondták az erdélyiek. Nem csak nem óhajtották, hanem rettek tőle.

Ez is egyik oka volt, hogy az alkotmány pelyreállításakor Erdélyben alig volt ellenzék, hár tiszta székely megye kivételével, deákpárti lett az egész értelmiség.

Róza grófnőnek is lejárt a szereplése. A hetvenes évek elején könyves szemekkel panaszkolt nekem, hogy Kolozsvárt már senki se hallgat rá, nincsenek kegyelettel se irányában, ő már senki a kolozsvári társadalomban.

El is költözködött onnan. Debreczenbe telepedett, hol — bár anyagilag tönkre volt jutva, esze és erélyes fellépése által nagy tekintélyt szerzett magának, és egész haláláig nagy hatással volt a debreczeni társadalomra Mikó Róza grófnő.

A HÉTRŐL.

A szabadság. A katonai meg a polgári szabadságot egy elmés ember a következő módon definiálta: a katonának minden tilos, a mi megengedve nincs, a polgárnak minden szabad, a mi tiltva nincs. Korlátlan szabadság azonban nincs, nem is lehet sehol, a hol megállapított rend szabályozza az életviszonyokat. Ez a megállapított rend: a törvény. Minden szabadság birodalma a törvény határáig terjed, de eddig elér minden szabadság. Ha tehát valamely intézménynek a szabadságáról beszélünk, soha se lehet szó valamelyes külön és különös szabadságról, mert a törvény egyformán törvény mindenki szemben és mindenki mellett. Az újságíró szabadsága nem lehet se több, se kevesebb, mint más emberé, mert cselekedeteinek felelősségét ugyancsak a törvények minősítik, mérik és szabályozzák, mint minden más polgáréit. A sajtótörvény nem egy speciális törvény kivételes engedelmekkel és kivételes megtorlásokkal, hanem csak része a jogvédelem általános szervezetének. Reakcióról csak akkor lehet beszélni, ha olyan hatalmi törekvés jelentkezik, a mely a jogvédelemben aránytalanságot idézne elő polgár és polgár, intézmény és intézmény részesedése között, az egyiknek kevesebbet, a másiknak többet juttatna abból, a

FRIKETEKÁVÉZÁS A SZABADBAN (A TÁTRALOMNÍCI PALOTA-SZÁLLÓ TERRASZÁN).

RÁKOSI VIKTOR SÉTA KÖZBEN.

tetlenebb azért, mert hogy megélhessen, rá van szorítva a földnek, a természetnek, minden elemnek minden produktumára. A farkasnak nincs szüksége szabóra meg szövetre, hogy ruhája legyen, az oroszlánnak nincs szüksége fegyverre, hogy viaskodni és ölteni tudjon, a csigának nincs szüksége téglára, fára, hogy lakóháza legyen, a hal soha se kívánczik szárazföldre, a sas soha se kívánczik a tenger vizébe: mind meg tud lenni, el tud élni a maga «emberségéből» és mind beéri egy elementummal. Csak az ember olyan tehetetlen, hogy rá van szorítva mindenre a világon: a földre, a vízre, a levegőre, a tűzre, kell neki vas, só, állatbőr, arany, gyémánt, minden növény és minden ásvány. Élzsákmányolja a halat a vízből, a madarat a levegőből, a vadat az erdőből és mindet föléli, elfogyasztja. Ha az a legnagyobb úr, a kinek a legkevesebb szolgára van szüksége, akkor az egér is sokkal nagyobb úr, mint az ember, pedig az egér nem hirdeti magát a teremtés urának, a világ diszének és koronájának. A Rudyard Kipling satirikus versében véres igazság van. Kis példákval is lehet illusztrálni nagy igazságokat. Itt van ez a mostani szén-inség. Bajosabban jutunk most a szénhez, mint rendesen és ez már valóságos csapás, szenvedünk és panaszkodunk miatta, veszed-

miből mindenkinek egyenlő rész dukál. Ez nem a sajtószabadság, hanem a polgári szabadság megtámadása lenne. Szó sem lehet róla, hogy most ilyesmitől tartanunk kellene. A reakció emlegetése nem más, mint — stylusa egy hangbeli irányzatnak, a mely legutóbb a lapok egy részében divatos lett. Ez a divat az öblösség, a túlzás, a vádaskodás, a véresszájúság, ha nem is egészen mult nélkül való, de bizonyos, hogy híján van magyar hagyományoknak. Nem nekünk való divat, nem is fejlődés, hanem kinövés, a mit orvosolni kell, de úgy véljük, a leghatásosabb szert ellene nem a törvény, hanem az egészséges jó izlés kodexe szolgáltathatja. Ez nem a magyar egyéniség hangja, a mint hogy nem a magyar természet szükséglete volt a sok malaczkodó francia bohózat. A hogy bevette a vad izüért ezeket egy darab ideig a közönség, úgy érdekesnek tartja szintén a vad izüért és szintén darab ideig ezt a féktelen hangot is; de a hogy elég gyorsan megeszmörlött azoktól, meg fog csömörölni ettől a stílustól is. A közönség izlésétől függ minden, mert a ki olyat árul, a mit senki se vesz, az hamar be kell hogy csukja a boltját. Vagy pedig — tisztességesebb portékát tart.

A szén. Ha jól emlékszem Rudyard Kipling írt egy igen érdekes verset, a mely arról szól, hogy a földkerekség legtehetlenebb és legkapzsiabb lényé az, a ki magát a teremtés koronájának szokta magasztalni. Az ember. A legtehe-

INDULÁS ÖTÖS SZÁNON. (BOBSLEIGH.)

TÉLI ÉLET A TÁTRÁBAN.

lemben van az egészségünk. Nemcsak a medve, de a liba is el lehet fűtőszert fűtés nélkül a maga természetadta gúnyjában, csak az ember nem lehet el nélküle, pedig nemcsak a maga bőrével takarózik. Mi lenne velünk, ha a természet egyszer elzárna a maga tápláló és támogató forrását. Annyi bizonyos, hogy legelőször is a hatalmas ember pusztulna el, a békák meg vigan kuruttyolnának a sziklák között, mikor a teremés díszéből, koronájából már egy se élne a földön.

*

A kritika ellen. Németországban és főként Berlinben már évek óta igen heves háborúság folyik szinpadai szerzők és színi kritikusok között. Talán négy éve annak, hogy a németeknek ma Gerhart Hauptmann mellett legnagyobb sikereket aratott drámaírója, Sudermann egész társas-sorozatát írt a német színi-kritika hangjának elfajulásáról. A társas-cziklus nagyobb fele szemelvényekből telt ki és ezekből az idézetekből csakugyan meggyőződhetünk, hogy a kultúrpolitikáinak a színi-kritika olyan hangon írnak szerzőkről és szinpadai alkotásokról, a milyen hanggal nálunk csak a *Kukutyini Suhogó* Nyílt-tér rovatában, no meg — a miniszterekről szóló közleményekben találkozhatunk. A tónusa rendesen a temperamentum és lelki egyenlőség dolga. A francia kritikus csipős, de izléses, elmés, ha dicsér, és elmés, ha gáncsol. Az olasz kritikus áradozva, szinte féltelenül dicséri azt, a mi tetszik neki, a lelkünkötést nem ismeri. Sokkal kevésbé szigorú, mint a közönség, mert a nemzet szellemi közgyógyonának gyarapítására való törekvést lát minden írói és művészi alkotásban. Az angol kritikus komolyan vesz minden megbírálandó materiát, nem föllengző, de nem is durva és soha se malicező. Ez az utóbbi tulajdonság különben a nem épen fűrészeszárú angol embertől teljesen idegen. A német kritikusból mindig kitör a teuton vaskosság, a meggyőződésnek tiszteletreméltó, de zsarnokian kiméltelen fanatizmusa és a munkája sokszor a maga egyéni izlésének a terrorizmusa. Más izlésnek, más szempontnak, más fölfogásnak koncezzsiót nem tesz és ha a közönségnek tetszik is az, a mi neki nem tetszik — levágja a közönséget is. Ez az oka annak, hogy a berlini színházdirectorek abban merítik ki a véleményességüket: miként tudnának megszabadulni a kritikától. A szabadjegy megvonása nem medicína. Ha nem kap jegyet a kritikus, megveszi pénzen: ez igazán nem gátolja, ha tisztes áron veszi is meg a szölesszékét. A Berliner Theater igazgatója Boun Ferdinand, a ki maga is drámaíró, a mult héten új fogással próbálkozott a kritika megkerülésére. Teljes titokban készítette elő az új darabját, a bemutatónapján a színpad egy régi drámát hirdetett és csak este jelentette a rendező a nézőtér közönségének, hogy — premiere lesz, újdonságot játszanak. Egyetlen egy kritikus se volt jelen, a darab nagyon tetszett a közönségnek, a lapok — előadás után értesülvén arról, a mi történt — csak magát az esetet írták meg, hűségesen referáltak arról is, hogy a bemutató zajos sikerrel járt, Boun úr boldog volt és másnap este a színház — tátongott az ürességtől. A közönség ugyanis úgy okoskodott, hogy ha Boun úr nem meri a darabját a kritikusok ítélte alá bocsátani, akkor a Boun úr darabja nem lehet jó. Tehát, ha a darab jó volt is, a spekuláció rossz volt és ez Boun úrra annál lesújtóbb. Mert nem okvetlenül szükséges, hogy egy színház-director jó darabot tudjon írni, de okvetlenül szükséges, hogy jól tudjon spekulálni.

*

Bálok. Volt egy idő, nem is oly rég, a mikor nagyon rossz világ járt a bálókra. Egy igen szomorú stádiumnak, az agkori gyöngeségnek világos tünetei mutatkoztak rajtuk. Eleinte a méretek még csak megmaradtak, a báli termek megfellek elegáns és illatos sokadalommal, de ez a sokadalom meglehetősen lustán viselkedett. A fűrészes, a kedv, a rugalmasság, a fiatalosság lendülete mintha kivészett volna belőle. A fiatal urak nem táncoltak. Csoportba verődtek a terem közepén és olyan ásitózásokat rendeztek, mintha valami nagy díj lett volna ki-tűzve annak az ifjú szeladonnak, a ki egy félóra alatt a legtöbbszor és a legjobban ki tudja tántani a száját. Később azután a méretek is kezdtek

rogyadozni. A bál határozottan sorvadásba esett. Ásitózni frakk nélkül és otthon is lehet, gondolták a leventék és odahaza maradtak. Ilyen körülmények között a leányokat se volt miért bába vinni. Az ásitózás szerepét most már a termék vették át. Sorra buktak a táncmulatságok és közudatá érlelődött, hogy a nagy bál lejárt magát, vége van, meghalt föltámaszthatatlanul. Elparentáltak, mint például a — népszínművet. Egy pár év óta azonban kezd kiderülni, hogy a bucsuzatók egy kicsit elsiették a dolgukat. A leányzó nem halt meg, csak aludt és a mint jól kialudta meg kiástitozta magát, fölpatant és éberebb kedvű, mint valaha. Egy pár esztendő óta a bálóknak megint — virrad, még pedig a nagy bálóknak csakúgy, mint a kicsiknek. A leventék megint seregesen jelennek meg a báltermekben és nemcsak megjelennek, hanem táncolnak is. Az idei farsang olyan lendülettel indul, mint már nagyon régóta. Nem tartjuk ezt világrengető fontosságúnak, de van okunk örülni rajta. A magyarizációt az ifjúság e megifjodásának, úgy véljük, ott kell keresnünk a sport megelénkült területén. Természetesen nem a löversenyteret értjük, hanem azt a porondot, a melyen izmainak kecses ügyességével versenyez az ifjúság. Ma már nem kötelező divat a fásult petyhüdség, a blazirtság és nem tartozik az előkelőség nélkülözhetetlen föltételé közé, hogy a fiatal ember, a mint a bajusza kiserkedt, életuntak érezze magát. Nem tartjuk historiai fontosságúnak azt, hogy a farsang jól sikerüljön, de fontosnak tartjuk, hogy a nemzetnek legyen igazi ifjúsága, komoly munkára és vidám szórakozásra egyaránt képes, friss lelkű és egészséges kedvű. A fiatalokat fiataloknak szeretjük látni, az öregséggel nem kell sietni, ehhez eljut az ember, ha még úgy aprózza is a lépteit.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Írta PEKÁR GYULA.

III.

Két párducz aranylánczon.

A második, harmadik és negyedik táblánál már elkezdődött az ebéd. Czeremoniás csöndben lakomáztak a követek, vigabban voltak az «uraimék», legvigabban pedig a fiatalok asztalánál. Az udvaron a konyha előtt ugyancsak sürögtek a kukták, tálnokok, futkostak az étekefogók és innadók is. Csak a Fejedelemből ebédlőpalotájában volt még minden csöndes.

Nagy terem volt ez; ezíra eledellel írt falai földrajzi kárpitokkal valának bélelve, melyek Nagy Sándor virtuos eszelekedeteit ábrázolták véges-vegig. Egyik felől fortélyos erkély látszott a falban, itt kellett a Fejedelemből muzikusainak, trombitásoknak, dudásoknak és virginásoknak játszani, — másik felől pedig óriási pohárszék díszelgett a Rákóczy-ház kincseterő kupáival s lakomás aranyarmhájával. A meghívott tanácsurak már rendet álltak a főajtónál Ő Nagysága fogadására; a főasztalnok, Huszár Mátyás azonban még mindig aggodva sürgött a pohárnokokkal a tábla körül. Nézte, nem vet-e ránczot az aranyfonállal varrott alsó abrosz, helyén-e mindenütt a hámozott fehér cipő s mindennekfelett megvan-e a kétarasnyi térség a fejedelmi pár ülése és a többieké közt?

Végre hallatszott már a termeken át Ő Nagyságák jötte. Nyílt az ajtó, ezüstös botjával a vénszakállú hpmester, Kékedy uram tapodott elől, mögötte két apróddal a prédikátor haladt, ezek után pedig a Fejedelemből jött Báthory Zsófiával; leghátul a Bolond. Alig hogy bent voltak s az urak udvarolva meghajoltak, nyomban előállt egy pohárnok az arany mosdomezenével, egy másik pedig a skófiomos törövel. Rákóczy György kutató bi-

zalmatlansággal nézett végig tanácsosain: ugyan kiket tüntessen ki? Végre Barcsay és Kemény János uraiméknak intett, mondván:

— Mosdjanak vélem uram kegyelmeitek!

A két úr hajlongva közeledett s hármasban egyszerre nedvesítették meg ujjaikat a Fejedelemből. Utánuk mosdott a Fejedelemszony s azután a többiek. A végén a Bolond kapta kézhez az arany medencét. Beletekintett a vízbe és vigyorogva így szólt:

— Hadd lám... sok ármány piszokját mosták-e le a tanácsurak a kezükről?

Báthory Zsófia, ki gyanakodva leste az árczokat, elmosolyodott. A Bolond pedig óbigatva folytatta:

— Tiszta a víz! Annál rosszabb. Vigyázzon Nagyságod, mert nem mosták le, most is kezükön ragad az ármány!

Thamásfalvy uram azonban már imára kulesolta kezét, hogy elmondja az asztali áldást. A Fejedelemből levette zöld bársony nyusztos kozáksüvegét, de az Ámen után megint feltette s úgy ült le az ebédhez a Fejedelemszszonnyal. Fegyverhordozója a köves karddal s aranyos buzogánnyal karján nyomban a háta mögé termett. Ezalatt a hpmester rendre leültette a többieket is s a végén, Ő Nagyságoktól jobbra, maga is szépen elhelyezkedett.

Míg ezek történtek, Huszár Mátyás leszaladt az udvar túlsó végébe a konyhára, melynek ajtaja előtt a tizenkét étekefogó már katonásan rendet állt. Intésére a kukták szaladva hozták ki s adták át a selyemkendővel átkötött ezüst tálnokat. És ekkorra már odavezették a főasztalnoki szerszámos paripát is. Huszár uram fejébe nyomta a háromtollas, medályos süveget, lóra ült és a konyhamesterrel élőkön, parádésan úgy vezette az étekefogókat az udvaron át. Mire oda-fent a prédikátor belekezdett az imába, már lóról kellett szállania az ebédlőpalota grádicsánál, mire pedig az Ámen elhangzott, már az emeleti nyíló ajtónál kellett lennie az étellel. Bemenvén, térdet hajtva udvarolt a Fejedelemből s aztán várt, míg a legközelebbi derékfogás elhozására újból lóra ülhetett.

Hát szeretett jól élni a Fejedelemből Ő Nagysága s kivált így, hat medve hajszája után. bizony elkelt az a tizennyolcz fogás, a mi asztalra került! Nem maradt ott éhen senki. Volt tehénhús tornával, kappan mézelt tésztával, kenyérleves kolbászszal, kecsge sóban, nyúl gyümölcsös lével, indiai tyúk, borjúból tejben, báránytüdő tiszta borssal, borjúból ispeklék, savanyúkáposzta tehénhússal, kacsa sütte, apró madár disznóhús-pecsenyével, császármadar sütte, végül édes pástétom, ostyabéles és apró pástétom.

Eleinte nem is igen beszéltek; a csatlósok illető uruk háta megöl odacsúsztatták a magukkal hozott kóst-villát az ezüst tányér mellé s azzal megkezdődhetett az evés. Csak úgy a negyedik tál felé oldódtak meg a nyelvek kisé. A Fejedelemből körülnézett:

— No, egy kis lánigúrt bort ide... kis-selykit vagy ekemezeit!

A pohárnokok erre odaállították mindenki mellé a földre a borhűtő jegeskedat; — magáé a Fejedelemből akkora volt, hogy egy hatasztendős gyereket meg lehetett volna fűrészeni benne! — Aztán sebesen jöttek az innadók és nagy fazekakban hozták az újbort. Mielőtt azonban Ő Nagyságának töltötték volna, a fő-pohárnok előbb kis ezüst tányérra mindig magának öntött ki, s mindennek láttára abból ivott praegustát. Báthory Zsófia csak egy gyűszűnyi ezüst pohárt tartott a kezében, de azt se nagyon hajtogatta, inkább a meginduló beszélgetésre figyelt.

Ott lejjebb az urak már előbb aggodalmasan néztek össze, aztán halkan szólni kezdtek, persze a lengyel dolgokról. Közben a Fejedelemből pillantgattak, mintegy hogy őt is belevonják a diskurzusha. Öreg Rhédey Ferencz felhajtott egy kupa holdvilági bort, beszoppantotta a bajuszát, aztán így folytatta:

— Szegény lengyel nép, bizony erőtlén, mint a sárból formált kép! Esztendeje már, hogy a győztes svéd rajtuk ül, koncziól-konczióra hánnya őket s földjüket vérel boronálja. És ha pápisták is, bizony sajnálom őket!

Báthory Zsófia itt titokban egy könnyet törült ki szeméből.

— De hát ki tehesen minderről? Az ő dolguk, ha olyan figurát tettek meg királynak, mint János Kázmér!

— Az már igaz, — bökte közbe Bassa Thamás, — úgy viseli a királyi pálcát, mint a suta kecske az aranypercecet!

Bizony eljött a végvasárnapjuk. És miként a vízbehaló kapdok még a habhoz is, a lengyelek is immár a legboldobabb tervekhez kapkodnak. Hivogatják a nyakukra királynak a Császárt, a bajor Választót, a muszka Czárt, sőt — hisz közönséges hír ez, a kodácsok beszélnek, — bolygatják már a mi nagyságos Fejedelmünket is.

— Igen, — toldta meg Kemény János vállat vonva, — hívják, hogy menjen és haddal segítse meg őket a svéd X. Károly ellen. Biztatják, hogy jutalmul majd leszen második király János Kázmér mellett, utána pedig fia, a mi Nagyságos Ferencz urunk, egyedül lengyel király, — de protestáns hite veszteségével! Hát ugyan igaz szándék ez? Eh, — tette hozzá, pántlikás üstökebe kapva, — nem bízik én a lengyelhez!

Az urak mozgolódní kezdtek; intettek Huszár Mátyásnak, távoztassa a cselédeket a tereméből. Most Barcsay Ákos emelte fel a szavát:

— De hisz ez még hagyján, urak! A két verekedő közül csalogatja Erdélyt a másik, a svéd is. Osztokodást, birodalmat, koronát ígér nekünk X. Károly is, csak ötlet segítség. A lengyel a régi magyar barátságára, a svéd a protestáns lelki rokonságra hivatkozik. Itt a bezzegje a dolognak, — mit tegyen Erdély?

Az összenéző urak jól vezették a társalgást: öreg Rhédey Ferencz kimondhatta rá a szentenciát, mindnyájuk desideratúráját. Kenetteljesen így szólt:

— Hogy mit tegyen Erdély? Hát azt, hogy vegye észbe a multak siralmas tanulságát és gondoljon Istennek az ő hátulütő pálcájára! Ne essünk kísértésbe, ne avatkozzunk a lengyel zenebonába, ne mozduljunk ki az istenadta béke boldog állapotjából! Itt a pohár, éltsessük a mi Tündérorságunk békéjét, éljen ez a mostani szép aranyidő!

Lelkesen kocczintottak. Poharat emelte Báthory Zsófia is, csak az egy Fejedelemből nem mozdult még mindig. Egyre sötétebben bámult maga elé. Végre felvetette a fejét és szava sárkány volt, a hogy megszólalt:

— A legszebb aranyidő a vas szokta csinalni! Mit beszélnek ott kegyelmeitek? Nem kocczintok az ilyen rezoluczióra! Hát magyarok vagytok ti, hogy életet, tarisznyát feltektek? Örültek a békének, mint öreg a lábzsáknak? Ördög szánkázék minden gyáva ember lelkén!

Az urak komoran néztek öreg Rhédeyre. Ő pedig felelt:

— Nem gyávaság az, nagy jó uram, csak okosság. Isten boldogítsa Nagyságod minden forgolódását, de mi contradiczió. Szép az a lengyel korona, de magos fán van. És mi csak annyit mondunk: Körmötlének levén, ne hág-

E két nemes vad a tatár vitézséget ábrázolja.

junk nagy fára, mert bizony visszaeshetünk a fejünk lágyára!

Égesattogás lett a Rákóczy György haragja: — De nagy büzre tartják magukat böles kegyelmeitek! Ki a körmötlén? Ti lehettek azok, de körmös vagyok én és poklul jár az az ellenség, a kire bajt írok rá. Egy szó annyi, mint száz, protestáns fejedelemből vagyok és rám hivatás vár a svéd-lengyel zenebonában. Pezseg már a bolha mindkettőjükben, itt lesz a percz, hogy karddal menjünk rajtuk s nagy tágosságot csapjunk közöttük!

Báthory Zsófia nem tudta tovább türtöztetni magát:

— Háborúba... végveszélybe akarja ragadni Nagyságod Erdélyt!...

— Ne beszélj, — vágott a szavába a Fejedelemből, — süvegnél a kontyot ne tartsd magasabbra. Hisz ép Báthory István lengyel királyt akarom én követni csupán. Hol a veszedelem, ki állhatja az utamat?

— Először is a Császár, — felelt Kemény János, — ő evez leginkább Erdély ellen; ő kívánja legjobban, hogy szakadjon a nyaka Nagyságod szándokának. Már is összegyalulódott a lengyel pártosokkal, pénzt és katonát küld nekik. Nem jó a Császár szakállába kapni, nagy uram!

Rákóczy György hanyagul intett: — Traktál már vele követünk, Mikes Mihály!

— Hiába traktál, — vetette közbe Haller Gábor, — olyanok adnak a Császárnak tanácsot, a kik sohse ették az alföldi kalácsot! Nem szeret a német minket...

A «német» szóra kedvtelve tört ki a zugolódás az egész asztalnál. Petki, Serédy, meg Bassa Thamás uraimék mérgesen dörmögtek:

— A német? Olyan az a magyaron, mint seben a vadhús!

— Hát igaz, addig volt jó világ, a míg csak kártyán láttuk a németnek a képét.

A vita azonban tovább folyt. Barcsay lépett sorompóba:

— És Moldva meg Havasalföld két vajdája? Kölönczök lehetnek azok is Nagyságod lába közt!

— Jobbágyaim! — szólt a Fejedelemből gögö-

sen, — koldus kutyák, az én korpámon tanul-tak meg ugatni...

— De hátha majd egyszer Nagyságodat találják ugatni? És a kozák meg a tatár? Bizik hozzájuk Nagyságod?

— Ép szövetséggel érkeznek követeik! — Könyörgök Nagyságodnak...

— Igen, — szóltak valamennyien egy szívevel, — könyörgünk Nagyságodnak, ne higgyen nekik: ármánnyal trágyázzák szavukat! El-erkölcstől a kozák, hitetlen a tatár és nem való minékünk pogányinnal barátkozni. Ne essék Nagyságod a lengyel háború kísértésébe, mert meg-lássa, ha innen kibúzza a lábát, mind rajtunk jön a környező sok szemét nép és prédává lesz Erdély. Majd aztán főzethet a székely, lesz vendége, lesz tatárja elég!

A Fejedelemből daczos mosolylyal gyönyörködött tanácsosai sirlalmában. Türelmetlenül vette le bársonysüvegét, hogy a bor ereje kigözlödjön üstökén át. De ebéd vége levén, a prédikátor amúgy is imára kelt már. Előbb azonban még öreg Rhédey kérte az utolsó szót:

— Hát a legfőbbik, a Szultán? Birja-e Nagyságod az ő engedelmet a lengyel háborúhoz?

— Hisz ép itt a kapitihánk is, megyünk urak, a tanácssterembe. Meghallgathassák kegyelmeitek is!

Ima után a hpmester, Kékedy uram, újból tapodni kezdett ezüst botjával; az urak kettős rendben mentek ki elől, mögöttük Ő Nagyságák haladtak. Így mendégáltak át a török kárpitokkal pompázó tanácssterembe, melynek földalán grádicos majesztás állt, czimeres függönnyel. A Fejedelemből a vörös székbe, fegyverhordozója letette eléje az asztalra a köves aranybuzogányt, az urak pedig körbe álltak. Kemény János volt ezúttal a követek introduktora; feltette süvegét és kiment az előterembe.

Nagy kíséretükkel keleti díszben várakoztak ott a tatár és kozák követek, meg a kapitihá, borosjenei Tisza István. Illendően állgattak mindannyian, de Kemény János éles szeme azért észrevette, hogy a hivatalos ellenségeskedés daczára Szerim Mirza és Kowalewski jelentős tekinteteket váltanak. Oda is szólt halkan a kozákokkal jött magyar megbízottnak, Sebessy Ferencznek:

A Marji kastély. — Rigaud metszete.

— Hát nem vigyáz kegyelmed? Janicsár bitü haramják ezek; máris összeszűrik a levét... itt, urunk színe előtt!

De nyílt az ajtó s a kozákok sunyi képét mintegy parancsszóra árasztotta el a szláv két-színűség mosolygó alázata. Sarkatlan, puha csizmáikban nesztelenül és hajlongva subantak be, s ezredeseik, Hrusza meg Kowalewski illetőve csókolták meg a Fejedelem palástjának a szegélyét. Ingoványos hazájuk jelképeként egy-egy szép leveles nádszál volt a kezükben. Mialatt a kíséret a majesztás lépcsőjéhez rakta a prém-, iji-, náfa- és bogláros lószerszám-ajándékokat, ők elővették a szövetséglevelet és aranycsattos szentkönyvüket. Aztán egyszerre kezdtek el a mondókájukat mind a ketten:

— Celsissime Princeps, mi e sárga nádak hadainak nagy Hetmánya, Chmelnicki Bogdán Urunk nevében hozunk üdvözetet néked! Imhol ratifikálásra az általad is óhajtott szövetség, és hogy ezt a sárga nádak hada híven megtartandja, szent könyvünkre ünnepélyesen fogadjuk!

Itt a két követ egyszerre törte el a kezében tartott nádszálat:

— Így törjön Isten pálczát felettünk, ha megszegnénk!

Aláírás és beszélgetés után, mikor visszavonultak, ismét egyszerre nyílt szájuk a szóra. Titokzatosan sügták:

— Óvakodjék Nagyságod a hitetlen tatártól!

Alig hogy eltakarodtak, jött fényes tatárjaival Szerim Mirza. Mosolygott ő is, de kétes alázattal; meghajolt, de oly követet illető önértzetel, a ki mögött Khán és Szultán millió szabályja áll rántásra készen. Méltósággal várt, míg kísérete előhordta a drága ajándékokat. Minden tanácsúr kapott egy-egy skófiúmos kaftánt, a Fejedelem pedig kardot, páncélt és aranyokkal teli díszes serleget. De legkülönösebb volt a prezentek közt az a két kis kőlyökpárducz, melyeket egy szerezsen aranylánczon vezetett oda Ő Nagysága lábaihoz.

— Celsissime Princeps! — kezdte Szerim Mirza, — uram, a nogáji, perekopi minden tatárok hatalmas Khánja üdvözl Téged. Békét küld neked s barátsága zálogául eme lánczra-vert két párducztyököt. Tekintsd meg őket. E két nemes vad a tatár vizetiséget ábrázolja, mely, miként e gyermekállatok, csak növekedni tud. Most a barátság aranyláncza tartja le őket, s e lánczot mi ezennel a Te kezébe adjuk. Ügyelj, hogy soha el ne szakadjon s a tatár-boszu párduczai világgá ne szabaduljanak!... Tőled függ hát minden, nagy uram, — tette hozzá meghajolva, — Allah őrizze jó szándékaidat s óvjon az eberkölsű kozákoktól!

A Fejedelem összevonta szemöldökét, de Szerim Mirza továbbra is csak biztos mosollyal állta a kérdéseit. Mikor búcsúzott, egyen-

ként szemügyre vette a magyar urakat s külön-külön rejtelmesen bólintott feléjük. Mintha csak azt akarta volna mondani: «Hiszen mi majd még ugys látjuk egymást!...» Aztán pompáskodva fordult az ajtónak s nesztelenül ment ki. Csak talárja selymének a zizegése hallatszott.

Kemény János boszúsan nézett a tanácsurakra:

— De hogyan mustrált a hitetlen eb!...

— A begyünkbe látnak, — dörmögé Korniss Ferencz, — gonoszat forralnak!

Azonban nyílt az ajtó-újbol és ezúttal török kaftánban ugyan, de magyar ember lépett be. A sztambuli ügynök, borosjénei Tisza István hajtott tétért a Fejedelem előtt. Ifjú szakállú, szép szál legény volt, ki ép akkor foglalta el a Balogh Máté nehéz posztját a portán. Kurtán jelentette:

— Nem jó hírt hozok Nagyságodnak...

Az urak mozogni kezdtek. A kapitihá foly-tatta:

— Nem Mohamed szultántól, ki gyermek, sem Zaimétól, a szép anyaszultánától, ki hat év óta tizenkét nagyvezért fojtatott meg, hanem attól a tizenharmadik nagyvezértől, a ki végre a nyakán maradt. Köprili Mohamed parancsol Sztambulban, ő a világ ura.

— Hitetlen eb! — tört ki Rákóczy György.

Hallotta ő már a sok fabulás hírt Nagyságod lengyel szándokáról — emelte szavát Tisza István, — és oroszlán szemmel nézi Nagyságod készülődését. Mikor szembenlétele jelentkeztem nála, oly dülebe fakadt, hogy még a drága prezenteket is földhöz csapta...

— Mit üzen?

— Azt, hogy ne sántikáljon Nagyságod se jobbra, se balra, hanem tapodja az igaz hűség útját; egyenesen nyomja a kengyelt a világbiro Szultán szolgálatában. Különben felírják Nagyságod nevét a defferbe és örökre be leszen téve a kapuja Sztambulban. Egy szó, summa ez: ne merjen Nagyságod elszakadni a Szultán köntösétől! Megkövetem Nagyságodat, így mondta, ez az üzenete...

— Tűz kinjára való lator! — tört ki Ő Nagysága. És olyan haraggal csapta az asztalhoz a fejedelmi buzogányt, hogy pár rubin mindjárt kipattant az aranytollából.

A tanácsurak azonban igazolva látták aggodalmaikat. Öreg Rhédey Ferencz türelmesen szól:

— Ime, láthassa Nagyságod, el se kezdtek s már is megtromfolt a szerencse! Ennélfogva ne is hízalja tovább szívét östövér reménnyel, gondoljon Nagyságod boldogemlékü atyjának, öreg György Urunknak szentencziájára: se a Császár szakállába nem kapni, se a Szultán köntösétől el nem szakadni, csak így tenyész-heik Erdély!

Ifjú György Fejedelem azonban nem is ügyelt a szavára. Fel s alá járván a majesztás grádcisa előtt, villogó szemmel csak a kapitihát nézte:

— Mit mondott még?

A kapitihá kelletlenül hallgatott.

— Ki vele, hamar!

— Megmondom hát akkor egészen, — szóló végre Tisza István, — azt üzeni még a nagy-vezér: a míg Nagyságod igaz úton jár, a török seregek védő kertként veszik körül Erdélyt minden ellenség ellen, de ha Nagyságod egyszer megbotlik a Szultán hűségében, utolsó útott akkor a kolozsvári torony órája! Üszökök kezében maga a Szultán terem itt, tűz abrakjává tesz mindent, vasba pendíti a három nemzetet: ki-iktatja Erdélyt a világból...

— Tovább, — dörmögte a Fejedelem, — tovább!

— Utolsó szava ez volt: Mondd meg uradnak, úgy nyúljon kardhoz, hogy a maga nyakához szabja azt!...

Rákóczy György lázadt az indulattól. Végig nézett az urakon:

— Hát én csak azért se maradok itt ülvé a honheverés porában! Az én seregem készen, csak ellenség kell hozzá...

Kemény János megcsóválta a fejét:

— Ád az Isten eleget mindig.

— Elég, urak! És most — tette hozzá a Fejedelem kegyelmesen intve, — magam akarok lenni!

(Folytatása következik.)

UDVARI ÉLET A FRANCZIA KIRÁLYOK ALATT.

Irt a «HIRES ASSZONYOK» szerzője.

(Vége.)

Az augoulêmei hercegné maga akar Párisba menni, fiával együtt, hogy annak ügyét előgítse. De X. Károly azt feleli kérésére, midőn távozni akar: «Soha se egyezhetne bele abba, hogy a királyi gyermek így veszedelmes helyzetnek tétezzék ki s odaállítsák a zavarog dühének.» — «Hát jól van — mond az augoulêmei hercegné — nem viszem magammal Henriket! Egyedül megyek, egyedül megyek!» — De a trónörökösné kérésére, ki a Mária Antoinette, Madame Elisabeth és XVII. Lajos sorsára emlékezett e pillanatban, valamint a király határozott tilalmának hatása alatt, a hercegné mégis megmásvítja szándékát. A hatlovas kocsi órákon át ott áll befogva a kastély udvarán, míg végre este hét órakor Berry hercegné visszavonja parancsát. De szemei könnyekkel telnek meg. «Ezek a könnyek — jegyzi meg helyesen egy emlékiró — azt mutatták, hogy a hercegné jól tudta megítélni a helyzetet. A válságban, melyben találták magukat, minden azon mult, hogy ki van jelen a helyszínen. Ha Berry hercegné egyszer Párisban van, tud hatni a tömegre, ellensúlyozhatja az orléánsi herceg befolyását s a kamaráknál dülede viheti a bordeauxi herceg ügyét. A szerencse olyan, mint az emberek. A ki távol van, annak soha sincs igaza».

X. Károly küldötte ez alatt azonban megérkezett a lemondó levéllel az orléánsi herceghez. Utóbbi gyöngédkedik, így hát a hercegnének adja át a király üzenetét. «Mondja meg a királyi családnak — szól a hercegné Foissac-Latour tábornoknak — hogy férjem becsületes ember, ki tudni fogja kötelességét velük szemben».

Augusztus 3-án azt hiszi még a király, hogy kilencz éves unokáját: a bordeauxi herceget fogják még az nap Franciaország királyává kikiáltani. Nyugodt méltósággal várja a híreket Párisból; nem tudja, hogy az orléánsi herceg felolvasta ugyan a kamarában az ő és fia lemondását a trónról, de említést se tett arról, kinek Franciaország királyává kellett volna törvény szerint lennie: a bordeauxi hercegről. Marmont marsall nem győzi esodálni a király csendes keresztényi lemondását, nemes voná-

sait, melyeken most is a szomorúság mellett a jóakarat látszik. A trónörökös azonban, a mint tudósításából olvassuk, éppen nem viselkedett a komoly helyzethez méltón; vidámsága, gondtalansága, mely majdnem bambaságra vallott, visszaszító volt. — «Mi lesz kutyáimmal?» — az a legnagyobb gondja e válságos pillanatokban. — «Fenség — felel Girardin, kihez eme különös kérdést intézi — úgy hiszem, ennél fontosabb kérdések forognak szóban ez idő szerint!» — «Jól van, én nem akarok mással foglalkozni, mint kutyáimmal», — «Teheti, fenség, tetszése szerint; de én most nem kívánok a kutyákról beszélni». — Később is nem egyszer emlegette a trónörökös, hogy az egész katasztrófából nem bántja egyeb, mint az, hogy meg kellett válnia kutyáitól és lovaitól.

Azonban este nyolcz óra felé már Ramboillethez közel ért a párisi lázongók tömege Pajol tábornok vezetés alatt. Alig lehet képzelni, különösebb látományt, mint a minő ez a hevenyészett sereg volt. Az egész úgy nézett ki, mint egy bohóc-menet. Utcái suhanczok, férfiak, öreg emberek, nemzetőrök, egyenruhában, polgári öltözetben vegyesen, katonafegyverekkel, vadászpuskákkal, kalapban, esakóban, iszonyú össze-visszaságban. Ha egy idegen látta volna őket s nem tudja, mit akarnak, azt hitte volna inkább, hogy valami olyan groteszk menet, a minőt néhol helyi ünnepélyek alkalmával szoktak rendezni, de semmi esetre se gondolhatta volna, hogy az egy hadsereg, mely a királyság sorsát van hivatva eldönteni.

X. Károly egyedül volt dolgozószobájában asztala mellett, midőn a megbízottak egyike, Barrot belép hozzá. — «Nos hát, mit akarnak tőlem?» — kérdi. — «Fenség, a párisi nép serege jön utánunk. Azért jöttünk felségedhez, hogy megkíméljük az országot további iszonyatosságtól s oly bonyodalmaktól, melyeknek immár semmi értelme se lenne, miután ön és fia lemondottak». — «Igaz, én lemondottam — felelt X. Károly — de unokám javára és el vagyunk határozva, hogy az ő jogait utolsó csepp vérünkig védelmezni fogjuk». — «Nem tartozik rá a jogok felett itéletet mondani; de unokájának neve ne legyen oka további katasztrófának. Bármilyen legyen a sors, melyet az ég fentartott számára, de ne legyen jövője vérell beszennyezve». — «Hát jól van, mit kell tenni?» — A küldött elefelei az udvari illetet s megragadván a király kezét, így folytatja: «Felséged már megkezdte az áldozathozatalt, be kell azt fejeznie, meg pedig haladéktalanul, pillanat sine vesztien való».

A király elbocsátja a küldötteket, de azt az óhaját fejezi ki, hogy szeretne azok egyikével, Maison márk marsallal négyeszműközt beszélni. Mikor egyedül volt vele, így szól hozzá: — «Ön katoná, marsall, azt hiszem tehát, nem fog engem megcsalni. Milyen erős a sereg, mely önök után jön?» — «Fenség — felelte a tábornok bizonyos tréfassággal, mely nem zárt ki

valami ravaszságot — nem olvastam meg, de hozzávetőlegesen hatvan-nolczvanezer ember lehet». Tényleg nem volt több tizenötezer-nél, a mint Maison marsall is nagyon jól tudta. — «Elég — mondá a király — egy negyedóra múlva közölni fogom elhatározásomat».

Maison tábornok ámitása megtette a maga hatását. A király elhatározza, hogy távozik s Maintenonba megy. Szíve megborad a polgárháború gondolatától. A biztosok hozzácsatlakoznak a királyi kocsihoz s a ramboilleti erdőn át lassan halad a menet Maintenon felé. Abban a pillanatban, a midőn X. Károly elhatározta elutazását, a ramboilleti nagy szalonban Noailles herceggel találkozott, ki a maintainoni kastélynak ura volt az időben, s barátságosan mondá neki: — «Kedves hercegem, nagyobb szerencsétlenségek kikerülése végett elhatároztam, hogy távozom innen. Fogadjon el bennünket Maintenonban». — A herceg egyik őse Maintenon asszony, a XIV. Lajos nagyhírű barátnője volt, kinek nevére lett a kastély elnevezve; megemlékezett hát most azokról a jótettekről, melyekkel a királyság családját annak idején megtisztelte s hódolatteljesen meghajolva ama szavak után a király előtt, előre sietett, hogy fogadására mindent előkészítsen.

Éjfél után két óra volt, midőn X. Károly a kastélyba érkezett, a királyi család kíséretében. Az egész kastély fényesen ki volt világítva, mintha valami ünnepélyre készülne. A király Maintenon asszony egykori szobáját foglalja el a kastély emeletén. A szalonban, mely egykor XIV. Lajos halálsozobája volt, a királylyal s a királyi családdal jött biztosok az uti terv megállapításával foglalkoznak. — «Teljes-séggel nem tudom még, mi sors vár reám» — mondá X. Károly, a mint családja körében volt. Erre Goutant hercegné elmondta neki a biztosok ellesett beszélgetését, miből azt vette ki, hogy Cherbourgba kísérik őket, hogy ott hajóra szálljanak. A királyt mindez nem hozza ki nyugalmából.

X. Károly végképp lemond minden ellenállás gondolatáról, a csapatok jó részét visszaküldik. Augusztus 4-én reggel a maintainoni park még telve van csapatokkal, melyek a fák alatt töltötték az éjszakát. A király már jókor reggel résztvevett az istentiszteleten, a kastély kis kápolnájában. Aztán megkezdődik a testőrsapátok elbocsátása. A tiszték a király kezét csókolják. A jelenet megható, az augoulêmei hercegné szemei könnyekkel vannak telve. — «Isten velünk! — mondja — legyenek boldogok!» — Délutáni tíz órakor útra kel a királyi család. Délután négykor Dreuxbe érkeznek; lassan utaznak, remélve még mindig, hátha valami kedvező fordulat állt be az eseményekben. De a biztosok jelenléte eléggé mutatja, hogy hiábavaló ábrándkép immár minden. — «Ha július 30-án elvittem volna a bordeauxi herceget a városházára s odaültettem volna a La Fayette tábornok ölébe, mit tettek volna?» — kérdi

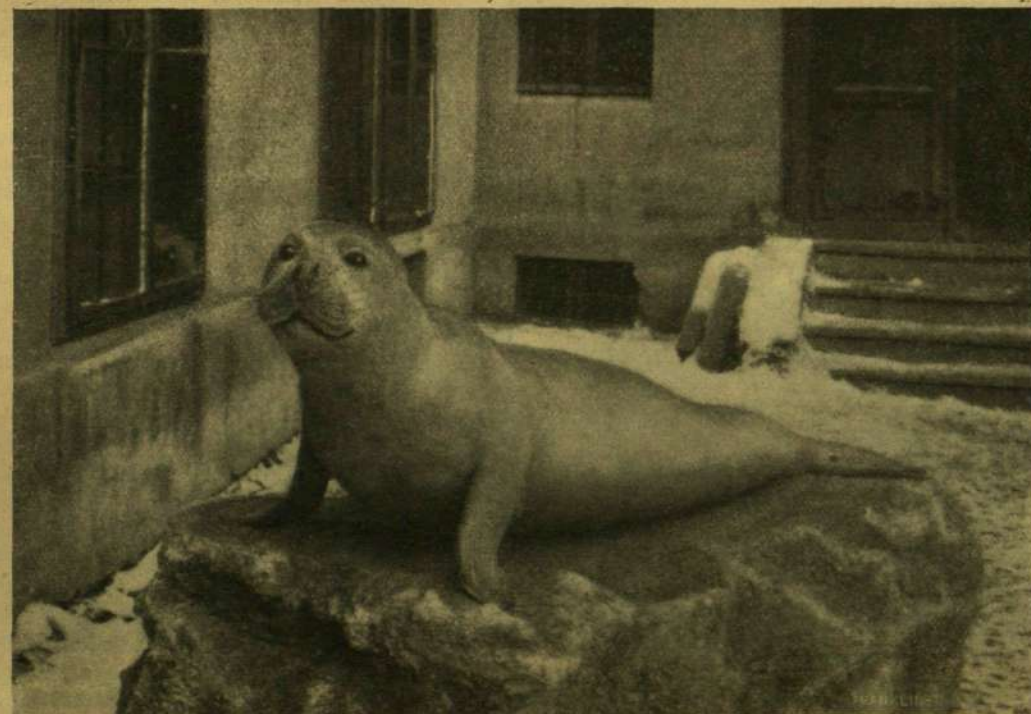
MOHAMMED ALI MIRZA, AZ ÚJ PERZSA SHA.

Goutant hercegné Barrot biztost, midőn Dreuxbe érkeztek. — «Bizony, madame, valószínű, hogy akkor sem ön, se én nem lennénk most ezen a helyen».

Augusztus 9-én a király és kísérete Argentába érkeztek; csak itt válik meg attól a két ágyútól, melyet eddig magával vonszoltatott. De ugyanezen a napon Párisban koronájától fosztják meg, mely már a Lajos Fülöp fejét ékesíti. Valogues, hová 13-án érkezik a király, az utolsó állomás Cherbourg előtt, hol hajóra száll. — «Nemsokára elválnak egymástól, uraim — mond X. Károly az őt kísérő biztosokhoz — szükségét érzem annak, hogy kifejezzem önöknek köszönetemet, a miért ily kínos és veszélyes körülmények közt annyi előzékenységet tanusítottak irántam».

Minden napért, a mit Franciaországban tölthet még, hálás a gondviselésnek balsorsában is; annyival kevesebbet kell a keserű számkivetésben eltölteni. Augusztus 15-én, vasárnap a királyi család templomba megy, hogy hálát adjon Istennek azért, hogy még egyszer megengedte nekik a Nagyboldogasszony napját francia földön tölteni. «Reggeli hat órakor — beszél egy egykorú — a mint a templomba léptem, egy nő pillantott meg az oltár lépcsőjén a legnagyobb áhitatosságra merülve. Midőn helyére visszatért, megismertem, hogy a trónörökösné. Szegény leánya Szent Lajosnak! másnap harmadizben lép a számkivetés földjére. Később Berry hercegné térdelt le ugyanarra a helyre. XVI. Lajos leányának és a meggyilkolt herceg özvegyének egyaránt szüksége volt az imádság megerősítésére. Az egyik atya és anyja hamvait hagyta Franciaországban, a másik férjének hamvait és gyermekeinek bőlcsőjét».

Ezen a napon játszódik le a számkivetés utazásnak egyik legfájdalmasabb jelenete. A derék testőrsapátok, melyek eddig a királyi család kísérték, egymás után vonulnak el a király előtt, zászlóikkal. X. Károly már levetette egyenruháját, egyszerű kék frakk van rajta, fémgombokkal, kis unokáját fogja kezén, jobbján az augoulêmei hercegné. Mindenki szemében könynek jelenek meg. — «Csillapodjunk, barátaim! — mond az öreg király — hát én vigasztaljalak benneteket?» — A katonák sírnak, a király és a bordeauxi herceg kezét csókolják. «Biztos vagyok benne, hogy két év múlva visszatérünk» — mondja később a Berry hercegné leánykaja. — «Két év múlva? — szól közbe valaki — nem kételkedem benne, hogy hat hónap múlva szerencsések leszünk önt viszontlátni». — A bordeauxi herceg arczán úgy látszott, egyáltalán nem hajlandó hitelt adni annak a jóslásnak. Segédnevelőnöje: Barande

NOSTÉNY FÓKA A SARAJEVÓI MUZEUMBAN, MELYET NEMRÉG LŐTTEK BOSZNIÁBAN.

MAROKKÓI MÓR NŐK OTTHON.

észreveszi ezt és így szól hozzá: — «Hát mit gondolsz, kis fenség, hogyan lesz? beleegyezne-e, hogy egy olimpiád alatt visszatér?» — «Egy olimpiád alatt? ah, igen, tudom már. Tehát négy év múlva! Nos hát, én meg lennék elégedve azzal, ha biztosra vehetném, hogy négy év múlva visszajöhetünk».

Hétfőn, augusztus 16-án a királyi család már reggel hat órakor talpon van, csak néhány órájuk van már, mit francia földön eltöltenek. Délelőtt tíz óra tájban hagyják el Valognest s nem sokára Cherbourgba érnek. X. Károlynak legalább megmarad az az egy, hogy mint fejedelem hagyhatja el hazáját, testőrcsapatát mellette vannak az utolsó pillanatig, míg csak számkivetésébe megy. Tizenhét év múltán utódnak: Lajos Fülöpnek suttogomban, álruhában kell elhagyni az országot, alig követve egy szolgától.

A király, a mint kiszállt kocsiából, a Great Britain hajóra megy; követik a trónörökös, kezén fogva a bordeauxi herceget, Goutant hercegné, a Berry hercegné leánykájával, majd Berry hercegné és az angoulêmei hercegné. A másik hajón, a Charles-Carrollon, a kíséret foglal helyet. Délután fél háromkor felvonják a hidakat, megadják a jelt az indulásra s a két hajó mozgásba jön. Mindenki arcán mély szomorúság volt olvasható. X. Károly szomorúan, de nemes megadással vet egy utolsó tekintetet arra a földre, mely most mindinkább eltűnik szemei elől s melyet a gondviselés nem engedett neki meglátni soha többé! Egyedül Berry hercegné nem mutat teljes levertséget; arcán merész remény, bizalom látszik s a mint a francia partok mind halványabban rajzolódnak a messzeségben, mintha azt mondaná: «Még visszatérek!»

BOSZNIAI FÓKA.

Fókák élnek ugyan az adriai tengerben is, de a nagy ritkaságok közé tartozik, hogy bemenjenek a folyók torkolatán az édes vízbe. A minap egy ilyen messzire tévedt fókát lőttek Boszniában, nem messze Fort Opustól, a Narenta folyó mellett. Nőstény-állat, 247 cm. hosszú és súlya 137 kgr. A ritka állatot, melynek képét itt közöljük, kitömve a sarajevói bosnyák nemzeti muzeumban őrzik.

TANGER.

Tavalyi Földközi tengeri utam legérdekesebb pontja Marokkó volt és pedig két oknál fogva. Először, mert Malta, Tunisz, Algír és Oran, vagyis részint teljesen európai kulturájú helyek, részint pedig a francia gyarmatok után mintegy az ezeregy-országába képzeletileg magát az európai ember a teljesen civilizálatlan, ősi szokásait és erkölcsait nagyobbára megőrzött mór tartományban, Marokkóban. Második oka marokkói kirándulásom érdekességének a marokkói kérdés időszerűsége, mely már egy esztendőnél

BEDUIN NŐ.

RAISULI TÖRZSÉBŐL VALÓ MÓR.

MAROKKÓI KÉPEK.

hosszabb idő óta vetekedik még az örökké aktuális Balkánkérdéssel is. Egy heti tangeri tartózkodásom alatt bő alkalom volt meggyőződni róla, hogy az idegen-gyűlöletet, a marokkóiak barbárságát s a tangeri tartózkodás egyéb veszedelmeit az európai sajtó erősen túlzott sötét színben festi. Nem is annyira a minden mohamedán államban meglevő idegen-gyűlölet idézte elő a marokkói kérdést, mint inkább az európai nagyhatalmak terjeszkedési és hódítási vágya. Csakis ezen nagyhatalmak kölcsönös irigységének és versengésének köszöni egyelőre ezen termőföldekben, állat- és növényvilágban oly gazdag ország, hogy önállóságát és függetlenségét erősen megnyirbálták. Raisuli Kaidnak, a tangeri kerület kormányzójának, ezen legendás serifnek erőyes föllépése, országa önállósága érdekében és a keresztény hódítás ellen, még erősebb nemzetközi beavatkozásra készítette az európai hatalmakat, s ennek eredménye az algesziraszi konferencia volt. Ennek főpontjai tudvalevőleg az európaiak szabad kereskedelmének, élet- és vagyonbiztonságának biztosítása, európai rendőrség föllállítása a marokkói kikötő városokban és végül a marokkói nemzetközi bank létesítése. Dacára a német császár tangeri látogatásával gyakorolt személyes preszsiójának az algesziraszi konferencia határozmányainak végrehajtására az Algír révén szomszédos francziák és a tengeren szomszéd spanyolok kaptak felhatalmazást.

A tangeri kikötőben már is horgonyoz egy erős francia és spanyol hadi flotta, a marokkóbank építése a kis soccón (vásártéren) folyamatban van és a nemzetközi rendőrség szervezése is már ma-holnap befejezett tény lesz.

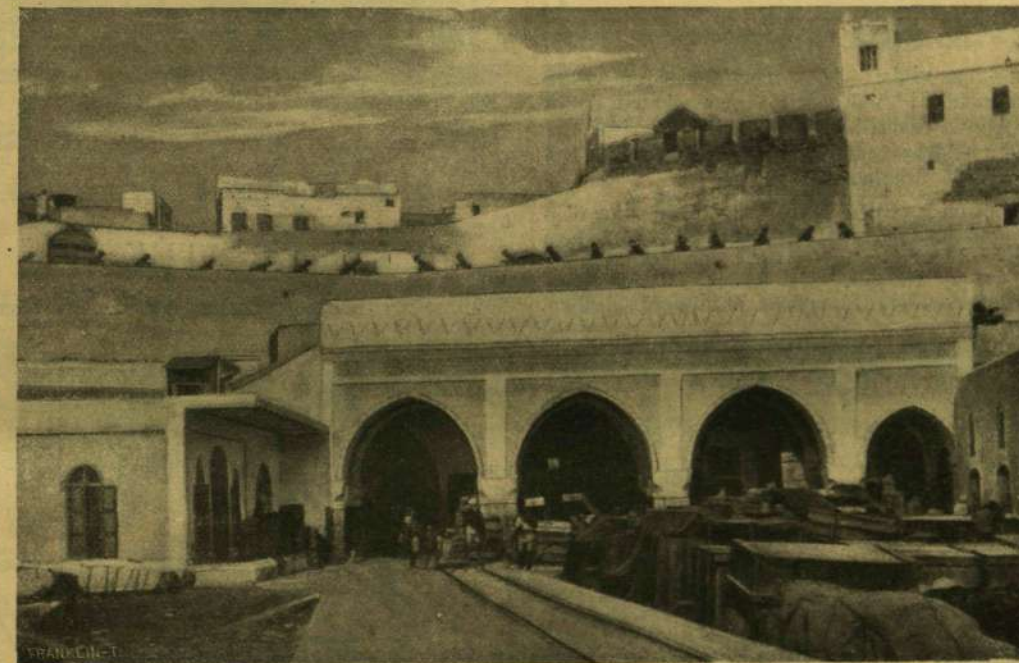
A számos törzsre oszló marokkóiak politikailag ez idő szerint három nagy, egymással hadilábon álló pártra szakadnak. Az egyik párt feltétlen híve Abdul Aziznak, a jelenlegi fiatal szultánnak; ez a párt leginkább az Andala törzsből kerül ki. A második radikális párt ellensége a szultánnak, kinek nagyon is európai kedvteléseit, mint pl. a fényképezést, legújabbban az automobilozást, de főleg azon istentelenségét, hogy háremében leginkább francia nőket tart, a koránra hivatkozva, nagyon elítéli. Ezen párt nemcsak törhetetlen híve és kész eszköze Raisulinak, az idegenek ellen irányult minden intézkedésénél, sőt Raisulit a szultán trónján is szeretnék látni. A harmadik párt is az ősi mohamedán kultuszért és országának az idegen befolyástól teljesen ment függetlenségeért küzd Raisulival, de a mellett híve a szultánnak is, mint vallása legfőbb papjának.

Azon vágyam, hogy Raisulit, ezen világhírre szert tett fölkelő vezért (az országa szabadságáért küzdő, bár eszközei megválogatásában nem igen kényes hőst szándékosan nem nevezem rabló-vezérnek), szemtől-szembe láthassam, sőt esetleg kodakom elé állítsam, sajnos nem teljesülhetett. Ott [tartózkodásom idején Tangertől néhány órányira] bujdosott és rejtőzött hiveinél.

Tangeri arabs vezetőm, Hasszán Musztafa, egy vagyonos és feltűnően becsületes mohamedánus, ki az arabon kívül kitűnően beszélt francziául, türhőten angolul, németül és spanyolul és a ki szintén Raisulinak híve, igen sok érdekeset beszélt nekem róla, miután sikerült bizalmát megnyernem. E szerint Raisuli harmincz év körüli hosszú, fekete szakállú, daliás alakú fiatal ember, kiváló intelligenciával és nagy tudással, ki egy ősrégi serif vagyis szent családnak sarja és ki híveit már pusztán megjelenésével fanatizálja. Miután a szultán és az európaiak halálra ildőzik, bujdosni kénytelen a hegyek között fekvő falvakban, de a mellett annyira vakmerő, hogy nem egyszer magába Tangerbe is bemenéskedik szakállát levéve és koldusnak öltözve, Hasszán Musztafa azt a titkát is elmondta, hogy egy alkalommal ő maga rejtegette Raisulit három hétig. Tangernek mohamedán lakossága különben csaknem kizárólag Raisuli-párti. Vezetőm intelligenciájára mellett szól pl. az, hogy tudott Magyarország létezéséről; igaz, hogy csak igen halvány és hamis fogalma volt róla és Eszéket tartotta fővárosunknak, mert egy odaváló magyart kalauzolt egyszer Tangerben. Egyik magyar utitársamat megkérte, hogy küldjön neki Budapestről látképeket, egy magyar-német nyelvtant, mert szeretne magyarul is megtanulni, egyuttal a németet is gyakorolva. Megjegyzem, hogy nemcsak beszél az előbb említett nyelveken, de fel-

UTCA A TENGERPARTTÓL A NAGY VÁSÁRTÉRIK.

A VÁMHÁZ.

tűnően szépen ír is. Kollegám Pestre érve, természetesen nyomban teljesítette szerény kívánságát, de a mint hallom, küldeménye visszajött. Nem tartom kizártnak, hogy a derék Hasszán Musztafa elesett a legutóbbi ütközetekben Raisuli oldala mellett.

Tanger, arabul Tandsa, Marokkó északi részén, a Gibraltári szoros délnyugati oldalán fekszik és Marokkó legnagyobb és legfontosabb kikötő helye. Tulajdonképeni kikötője nincsen s a tenger partja igen sekély, ezért a hajók a parttól 3-4 kilométernyire kénytelenek horgonyt vetni. Innen bárkákra rakják át az árut, de ezek is csak egy kilométernyire a parttól mehetnek, innen aztán minden árut az arabok cipelnék a vállukon derékig érő vízben a partra. Nemsokára ezen a bajon is segítve lesz. Egy tangeri német cég legújabbban koncessziót kapott egy két millió franknyi ideiglenes fahídkötő építésére. Az ehez szükséges dalmát faanyag egy részét az én «Adria» hajóm hozta Fiuméből. A spanyolok villanyvilágítással látták el legutóbb a kopár mészkő hegy oldalára húzódo Tangert, mely világítás azonban igen gyakran szünetelni kénytelen, mert Raisuli elzárja hiveivel a vízvezeték, mely az áram fejlesztéséhez szükséges vizet szolgáltatja és csak nagy váltságdíj ellenében engedi ismét megnyitni.

Első képünk a tangeri vámházat, a Bab-el Marssát ábrázolja. A vámfőltől látni a Kasba (vár) egy részét huszonegy rozoga ágyuval, melyekkel a kikötőbe érkező vagy onnan távozó

A NAGY VÁSÁRTÉR.

TANGERI KÉPEK.

idegen hadihajók huszonegy üdvölését viszonozni kénytelenek. A vámtól erősen emelkedő szűk, sikátor formájú utca, melyen alig tud az ember a tarka embercsoportokon, teherrel megterakott esacsi-sorokon keresztül utat törni, vezet az úgynevezett Ssok-ed-Dachl, vagyis kis soccóhoz (vásártér), melyen néhány európai postahivatal, üzlet és konzulátus épült. Itt épül legújabbban az új marokkói bank is. Második képünk a szűk főutczát ábrázolja, mely a kis soccótól a nagy soccóig vezet. A harmadik képen látni a nagy soccót, melyre az előbbi utcáról egy rongyos katonaságtól őrzött kapun keresztül jutni. Ez a városban kívül fekvő nagy vásártér Tanger legérdekesebb látványossága. Kabylók, mörök, zsidók és néger, férfiak és nők egyaránt hemzsegnek itt a legutóbbi összevisszaságban, vakító fehér burnuszkokban és turbánokban. A múlt év november 18-án épen Ramadán utolsó napján szálltam Tangerben partra, mikor alkalom volt festői ünnepi felvonulásokat látni. (A török mohamedánusoktól eltérőleg a kilencedik vagyis böjt hónapot nem Ramadának, hanem Ramadának hívják.)

A következő kép egy Raisuli törzsbeli férfit ábrázol.

Tangerben feltűnően sok a szudáni néger; a

OLCSÓ JÓ ÓRAK.

Valódi ezüst remontoir-óra, a cs. kir. fémjelző-hivatal jelzésével, zománcozott mutató-lappal és másodperczmutatóval, pontosan szabályozva 7 kor. 60 fill. dupladíjjal 14 kor. 50 fill. Roskopf-című sz. hor. gonyóval nyitva 10 kor. Ugyanaz dupladíjjal 13 kor. 50 fill. Arany és ezüst nõi órák dús vázlatokban. Az összes órák pontosan fel vannak húzva és a legpontosabban szabályozva, a ezért a 3 évi írásbeli jóváállás hiteles. Készítést nincsen! Kicsér-elés megengedve vagy pedig a pénz visszaadatik. A megrendelést utánvet mellett esküdni: Konrad János, első óragyára, Brúx, 738. sz. (Csehország), cs. kir. bírói hites becsú.

HOPPA angol teint regu'ator.

Egészen új és biztos eljárás a szépség ápolására.

Törvényileg védve!!

„HOPPA”

angol teint P regulator.

Szeplőt, májfoltot, pattanást, mitessert és minden arcbetegséget bámulatos gyorsan eltüntet.

Puhítja, finomítja, védi, bársonysimává teszi az arcot és kezeket.

Ára utasítással K 2.50

Főraktár:

Kaiser Vilmos és Társa drogériája

GYÖR, Baross-ut 1/g.
Budapest: Török József, Neruda Nándor
Molnár és Moser uraknál, valamint mindenhol
gyógyszárakban és drogeriákban.

Kicsér-elés megengedve vagy a pénz vissza.

2 korona

Konrad János első óragyára Brúx 737. szám. (Csehország), cs. kir. bírói hites becsú.

Kittintetve a cs. kir. sas-, arany- és ezüst-érmekek.

Sok millió előkelő urhölgy használja

„a világhíra Földes-féle”

MARGIT-CREMET,

mely zsírtalan, ártalmatlan és rögtön szépíti. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kiütések s mindenemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy téglát elhasznált után arról mindenki meg fog győződni.

Postán utánvetéssel vagy a pénz előzetes beiktatása után küldi a készítő: Földes Kelemen győgsz. Arad.

Párisi világtállítás „Grand Prix” 1900.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

cs. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára 2 K 80 fill.

40 év óta az udvari istállókhán, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő és utóerősítől, inak merve-ségénél, stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

csak a mellékelt védjegy-vel valódi. Képes árjegy-eket, ingyen és bérmentve. — Főraktár: Török József győgszész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

30 napi megtekintésre,

Arjegyűknek feltételei szerint, tehát kez-kázat nélkül küldöm utánveté a 603. számú „Néparát” harmo-nikát, hogy mindenki annak föltűnőhatatlan-ságáról meggyőződést szerzhessen. Ezen har-monikának nemcsak a billentyűk, de a mely hangok és légszelepek részére is szavalól, el-törhetetlen megépítéssel vannak, továbbá 10 bil-lentyű, 2 regiszter, dupla hangolás, 48 hang, 3 sor trombita, mahagoni színben fényezve, fekete lécezett színes szék-ke, nikkelveret, dupla fúvóval, fémcsapokéddel. Nagysága 31 x 15 cm. Darabja K 7.40 Magyar önképző-iskola minden harmo-nikához ingyen. Olcsóbb és kisebb harmonikák a harmonika-jútsz megvásárlására főleg gyermekek részére K 2.50, 3.20, 3.80, 5.20, 5.80, finomabb harmonikák K 8.60, 9.50, 10.40, 11.40, 13.50, 14.20 Arjegyű-kemből választhatók. Harmonikáimra nincsenek vámköltségek, mert minden darab csehországi készítmény. Kérem ezt ügye-lembe venni. Nincsen kez-kázat! Becsér-elés megengedve, vagy a pénz vissza. Székiadás utánveté az érzékelgy hangsz-er-kivitelé czéj átal:

Konrad János Brúx 743. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyű 3000-000 több ábrával kívánata ingyen és bérmentve.

KÖVERSEG koral venség. Kincs, arany, sok

minden betegségek kezdőjét az emésztést zavarak és az el-hajásodás okozat. Azért kell ideje korán, ha a haj nincs még elha-pódva, csak egy kisérletet tenni a világhíri Mander-porral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában le-gyen azt megvásárolni. Mander egy doboz 2 kor. 80 fillér. Telje-s teljes orvosi és vegyszéki bizonyítványokkal és utasítással után-vétél, vagy a pénz beiktatása mellett, azótküldi.

Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-kört 2/7 TÖRÖK JÓZSEF

Károly-kört 2/7 TÖRÖK JÓZSEF

győgszész, Király-utca 12. sz.

Csak „SICULIA” névvel ellátott üvegek valódiak

A Málnási „SICULIA” forrás-víz

a sós savanyuvizek királya.

Sziklátegeken átfutó ártézi-forrás. A gyomórégést rögtön megszünteti. Pá-raatlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a feje, tüdő, torok, gyom-or, vese, hólyag hurutos bántalmait el-len. Korányi, Kódy, Nurecsán, Fausz, Riegler tanár urak szak-véleményei a MÁLNÁSI Siculia forrást a kontinens legdusabb

természetes alkalikus sós savanyuvizének minősítik. — Magyarországi főraktár:

Brázay Kálmán József-kört 37.

BUDAPEST, Károly-kört 37.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

TELEFON 59-46.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

EVOE szeppe lenni.

NINCS HAJKIHULLÁS! NINCS KOPASZ FEJ!

„Evoe” hajgyógyító serum

A világ leghatásosabb szere! Evoe egy szuverén, hiva-talosan védelmezett, hatáságilag védett és bebizonyít-hatónan biztosan ható készítmény (szabadalom). Kopasz-ság, hajkihullás, korpa már néhány nap alatt megszűnik. Még ott is, a hol az összes szerek kísérlete látha az „Evoe” módszer sikere meglepő volt. A haj megtartására, szépí-tésére és meghosszabbítására bizonyosság szerint nincsen jobb szer. A hol jelenleg nincs haj, ott dús hajzat fejlődik. Evoe a hajnak szépséget ad, selyemlágygá és hajlékonygá teszi. Evoe erősíti és felfrissíti a fejbőrt, el-elmozdítja a hajnövést és fejleszti dús, imponáló hajzat. Ara egy nagy üvegnek, mely igen kiadós, frt 2.50.

„Evoe”-csoda-crème

a divatos kosmetika diadala redő, persénés, ráncz és bőrtak ellen. Az Evoe-csoda-crème szép, tiszta rózsás, üde, fiatalos arczsín-t ad. Egy téglát frt 1 és frt 2.

„Evoe” keleti szépség-szappan rendkívül kellemes, szolid illat, a bőrt bársonyszerű és ruganyos lágygá teszi. Ápolatlan kezünk föltűnő hirt és meglepően sikeres. Ara egy darabnak 50 kr. Evoe-arczpor lá-talatlán és igen gyönyéd, 1 és 2 frt. Szerinek biztos hatásárát kezeskedünk, minélgyva minden kez-kázat ki van zárva. Szótkül-dés utánveté mellett a főraktárból

„Evoe”-Gesellschaft, Wien, I/24.

Franz-Josef-Quai 19.

Vezérképviselő: Budapest: Balassa Kornél, drogeria, Andrássy-ut 47.

Vezérképviselő: Budapest: Balassa Kornél, drogeria, Andrássy-ut 47.

MATTONI-FÉLE

GIESSHUBLER

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT

5. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, FEBRUÁR 3.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.

Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre — 16 korona.

Félévre — 8 korona.

Negyedévre — 4 korona.

A „Világkrónika”-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-határozott viteldij is csatolandó.

A VIRÁGOK VÁROSA.

TORMAY CECILE, a művész-lelkű és finom tollú írónő nagy és kedves szolgálatot tett a ma-gyar főváros közönségének, mikor az *Uránia*-színházban most előadott darabjával ide-hozta nekünk a *virágok városát*, a gyönyörű Fi-renzét, és a kik még nem látták, megismerhes-sék, a kik már látták, az örömeik kedves emlékét lelkükben följúthassák. A darab méltó volt az íhletéshez, a minél nagyobb dícséretet róla nem mondhatni, mert a mi Firenzével harmonikus,

az a legszebb széppel, a művészetivel harmóni-kus. Nincs város a világon, a melynek az érde-kessége oly nobilis karakterű lenne, mint az *aranyos Toscana* fővárosáé, mert Firenze érde-kességének matériája, forrása, tápláló ereje, örök üdősége a hiteles, a bizonyos, a törvényeket adó nép, a mely már lepergett évszázadok egész sorával igazolta minden hervadhatóság veszedel-métől való mentességét.

Az olasz, a ki szereti a maga gyönyörű városait fölékesíteni egy-egy építetonnal, *Venezét* la

bella-nak, a szépnak nevezi, *Rómát* la eterna-nak, az örökkévalónak, egy városának se kedve-kedett a disztó jelzők olyan sokaságával, mint Firenzének. Ennek egész bokréta jutott. Nevezik la bella-nak, la gentile-nek, a kellemesnek, a ne-mesnek, a virágok városának, a csipke városá-nak, az olasz Aténnek, ezimere után a piros lilium városának és a kultusz szerint, a mely páratlan gazdagsággal virul falai között, Dante városá-nak. Oly beczéző gyöngödséggel, annyi szerető büszkeséggel beszélnek róla, hogy az idegen is szinte megilletődik, mikor e fédelgetett város

Tormay Cecile „A virágok városát” című darabja az Uránuban.

A SAN DOMENICO KÖRNYÉKE, FIRENZÉBEN